

**LÆR
FOR
LIVET**

**Styrk anbragte
og andre ud-
satte børn og
unges læring og
livsduelighed**

**ET LANGT
LÆRERIGT
TRÆK**

INDHOLD

Reducér læringsuligheden

Vi må ikke ignorere uligheden i udsatte børn og unges mulighed for at gennemføre en uddannelse, skriver Lær for Livets direktør i en leder på **side 4**.

Fakta om udsattes skolegang

Anbragte og andre udsatte børn og unge klarer sig betydeligt dårligere end andre i uddannelsessystemet. Se fakta på **side 6**.

Forskere følger Lær for Livet

De foreløbige resultater viser, at det går langsomt fremad for deltagerne, og at faglighed og trivsel ofte følges ad. Læs mere på **side 7**.

Årgang 1 har ordet

Holdet fra 2013 har afsluttet Lær for Livet. De peger selv på fem forskellige gevinster ved at deltage. **Side 8**.

Nyt lovende partnerskab

I et partnerskab med Lær for Livet og Lauritzen Fonden investerer Aalborg Kommune målrettet i udsatte børns læring og livsduelighed. Læs hvorfor og hvordan på **side 10**.

Jeg tror, at vores partnerskab kan være med til at sikre, at flere udsatte børn får en ungdomsuddannelse, uddanner sig videre og får de bedste muligheder for at mestre eget liv.

Mai-Britt Iversen, rådmand, Aalborg Kommune

EN SÆRLIG TILGANG TIL LÆRING

Tag med på Learning Camp

Følg en gruppe anbragte børn på en helt almindelig campdag fuld af kampråb, faglighed og mental styrketræning. **Side 12**.

Læring og livsduelighed følges ad

Lær for Livet bygger på forskningsbaseret viden om, hvordan udsatte børn lærer bedst. Større tro på egne evner er et centralt mål. **Side 16**.

Ingen hurtige løsninger

Hjælp til god skolegang er en vigtig vej til at styrke selvverdet hos udsatte børn, men der findes ingen snup-tagsløsninger, påpeger professor Bo Vinnerljung på **side 19**.

Forventninger smitter

Børn spejler sig i voksnes forventninger til dem. Derfor er det vigtigt at have positive forventninger til alle børn, påpeger forsker Sidsel Vive Jensen på **side 20**.

EN LANGVARIG MENTORORDNING

Via lektielæsning til venskab

Sanne har været Nadjas mentor i seks år. Hun har især hjulpet med det faglige, men Nadjas store ryk har været mentalt, vurderer de begge. Mød dem på **side 22**.

Ikke en badeferie at være mentor

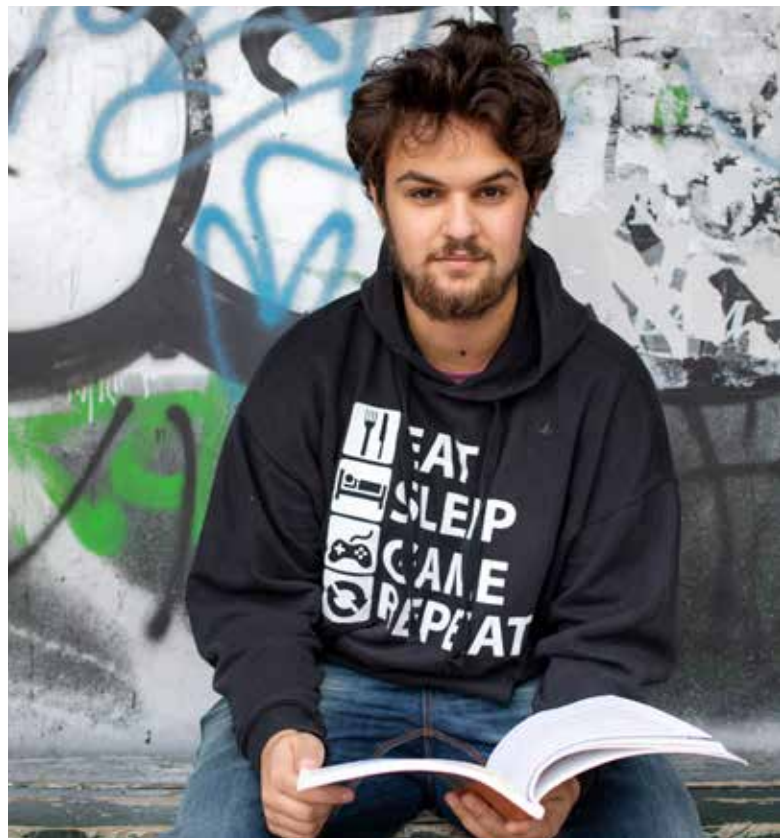
Mentorordningen er meget vigtig i Lær for Livet, og programmet gør sig umage med at finde, uddanne og støtte mentorerne. Læs mere på **side 26**.

Succesrigt samarbejde om mentorer

LB Forsikring har indgået partnerskab med Lær for Livet, og mange medlemmer vil gerne give en hånd som mentorer. **Side 30**.

Anerkendelse, selvtillid og frirum

Børn får noget særligt, når de er sammen med en mentor, forklarer en ekspert i mentorordninger på **side 32**.

EN SOLID BRO TIL HVERDAGEN

Fra campsucces til hverdagens skole

Sean knækkede læsekoden som 12-årig på sin første Lær for Livet-camp. Men det var en udfordring at overføre alt det gode fra campen til hverdagen i skolen. Mød Sean og hans plejemor Eva på **side 34**.

Lær af Lær for Livet

At gode relationer kan åbne døren til læring for udsatte børn, er en af de erfaringer, Vibeke Greby Schmidt overfører fra sine otte Lær for Livet-camps til den folkeskole, hvor hun underviser til daglig. Mød den prisbelønnede underviser på **side 38**.

Esbjerg bygger bro mellem skole og hjem

Esbjerg Kommune har i alt haft 26 anbragte børn med i Lær for Livet. Det er et afgørende princip for kommunen, at skoleverdenen og det sociale system samarbejder om at give barnet maksmalt udbytte af at deltage i programmet. Læs mere på **side 40**.

REDUCÉR LÆRINGSULIGHEDEN

Selv om man har været udsat for nogle ting, kan man godt komme ud på den anden side”.

Sådan fortæller en af de unge, der i seks år har været med i Lær for Livet. Hendes ord rummer essensen af, hvorfor det er nødvendigt at gøre noget særligt for anbragte og udsatte børns læring og livsduelighed.

I dag tager kun godt halvdelen af alle udsatte børn og unge folkeskolens afgangseksamen. Og seks år efter folkeskolen har kun hver fjerde af dem gennemført den ungdomsuddannelse, der for de fleste er fundamentet for at klare sig godt videre i uddannelse eller job. Det er hårde facts, der fortæller om et samfundsmæssigt svigt, vi ikke kan være bekendt, og som vi ikke må lade fortsætte.

Alle børn har ret til at indfri deres potentiale. Men undersøgelser viser, at anbragte og udsatte børn og unge præsterer dårligere i skolesystemet, end de faktisk har evner til. Det kan der være mange årsager til. *Eksempelvis* at de professionelle voksne omkring et udsat barn møder barnet med for lave forventninger. At læringsmiljøet i hjemmet er for svagt. At børnene har mange skoleskift og for lange perioder, hvor de slet ikke går i skole. Eller at skolen ikke tager nok hensyn til, at nogle børn mangler kompetencer, der er afgørende for at klare sig godt i skolen, og som de fleste andre har fået med hjemmefra, fx selvtillid og lyst til at lære.

Ligesom der ikke er simple forklaringer på sociale udfordringer, findes der heller ingen snuptagsløsninger, når det gælder udsatte børns læring. Der er brug for at investere i lange, tålmodige indsatser og justere dem undervejs for at sikre sig, at de virker. Der er brug for at lytte til børnenes og de unges egne stemmer, erfaringer og ideer i hele forløbet. Og der er brug for, at alle voksne omkring barnet arbejder sammen – også frivillige kræfter, så udsatte børn og unge møder engagerede voksne, der ikke repræsenterer ”systemet”.

Lær for Livet er sat i verden for at hjælpe med at opfylde nogle af disse behov. Vi har igennem de første seks år samarbejdet med næsten halvdelen af landets kommuner, opbygget et korps af cirka 350 frivillige og haft omkring 400 børn som deltagere i programmet.

Vi er stolte af programmets resultater. Ni ud af ti medarbejdere i vores samarbejdskommuner ser Lær for Livet som et attraktivt tilbud. På anbringelsesstederne vurderer 90 pct., at det er et godt valg til netop deres barn. Og af de 18 børn fra første årgang, der dimitterede fra programmet i 2019, har de 17 bestået folkeskolens afgangseksamen.

Når vi er er på camp med en gruppe børn, oplever vi deres mange små triumfer, når de for første gang forstår brøker, begynder at læse bøger ”for sjov” eller føler sig trygge ved at tale i en stor gruppe. Vi lytter også til de frivillige undervisere og mentorer, når de giver udtryk for, at de fleste børn vokser både fagligt, socialt og personligt af at være med.

Vi forlader os imidlertid ikke på egne indtryk og fornemmelser. Vi har fra begyndelsen bedt en uafhængig forskergruppe om at følge programmet tæt. Deres endelige rapport kommer i 2020, og her vil de fokusere på, i hvor høj grad børnene samlet set har forbedret deres mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

I første omgang er vi stolte over, at 69 ud af vores første 81 Learning Kids, valgte at fortsætte deres skolegang efter 9. klasse – de fleste enten i 10. klasse eller på en ungdomsuddannelse – og dermed klarede en af de vigtige overgange i livet, hvor mange udsatte børn og unge risikerer at snuble. Vi vil i de kommende år følge de næste årgange tæt og sætte ind for at sikre, at flest mulig af dem bliver i stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Vi tror på det lange, lærerige træk – og lover ikke mirakler på kort tid. Der findes ikke noget quickfix, når det gælder udsatte

børns læring. Vi trækker på den bedst tilgængelige viden på området, og vi justerer i programmets rammer, indhold og metoder, i takt med at vi bliver klogere og dygtigere.

En af de seneste justeringer er af programmets målgruppe. Da Lær for Livet blev etableret i 2013, optog vi kun anbragte børn, som, vi vurderede, var den gruppe med det største behov. Det er tydeligt, at børn med sociale foranstaltninger i hjemmet klarer sig næsten lige så dårligt som anbragte børn, når det gælder skolegang og uddannelse – og tendensen går da også i retning af, at færre udsatte børn anbringes uden for hjemmet. Desuden har vi allerede flere børn i programmet, som er hjemgivet, men stadigvæk har et stort behov for vores indsats. Derfor har vi besluttet fra 2019 også at give udsatte børn, der bor hjemme, tilbuddet om at deltage i Lær for Livet.

At styrke udsatte børns læring og livsduelighed er en samfundsopgave, og vi er mange, der kan og vil hjælpe i kampen mod læringsulighed og forventningsfattigdom. I Lær for Livet har vi haft succes med at bygge bro mellem kommunerne, der har myndighedsansvaret og de professionelle ressourcer, og frivillige kræfter i civilsamfundet, der kan bidrage med et særligt personligt engagement.

En vigtig tredje medspiller er private virksomheder og fonde, der har et almennyttigt sigte og kan bidrage med penge, viden og/eller netværk. Det er samarbejdet med LB Forsikring, der beskrives på side 30, et godt eksempel på. Lær for Livet er således etableret med midler fra Egmont Fonden og satser i de kommende år på at skabe flere partnerskaber mellem fonde og enkeltkommuner. Partnerskabet med Aalborg Kommune og Lauritzen Fonden, der beskrives på side 10, er et eksempel på dette.

Alle gode kræfter skal ikke blot samarbejde om anbragte og udsatte børn, men også *med* børnene. De er eksperter i eget liv, og vi skal lytte til deres erfaringer, når ny politik skal udvikles, implementeres og evalueres, og når konkret støtte iværksættes.

Reducér læringsuligheden. Inddrag børnene. Investér langsigtet i læring og livsduelighed. Sådan lyder vores samlede appel til politikere, kommuner og fonde. For hver gang et udsat barn hjælpes frem til en ungdomsuddannelse, udløser det både menneskelige og økonomiske gevinster. Derfor bør vi sørge for, at alle børn og unge har mulighed for at få sig en uddannelse, realisere deres potentiale og skabe sig et godt liv. Det er en opgave, vi som samfund skylder dem at tage alvorligt og løse i fællesskab.

Ille Westrup Stephensen
Direktør for Lær for Livet

Der findes ingen snuptagsløsninger, når det gælder udsatte børns læring. Der er brug for at investere i lange, tålmodige indsatser.

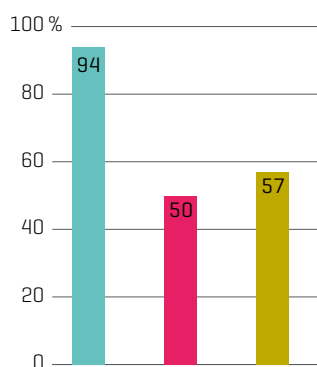

FAKTA OM UDSATTE BØRN OG UNGES SKOLEGANG

Lær for Livet er startet som et tilbud til anbragte børn og unge, men er i 2019 udvidet til også at omfatte andre socialt udsatte børn og unge, fx børn der er i aflastning og/eller har omfattende foranstaltninger i hjemmet. Børn med foranstaltninger klarer sig næsten lige så dårligt uddannelsesmæssigt som anbragte børn.

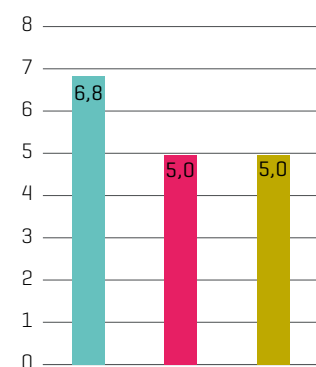
Ikke-udsatte elever Anbragt uden for hjemmet Med forebyggende foranstaltning

AFGANGSEKSAMEN

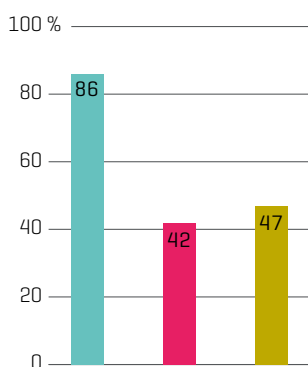
Kun godt halvdelen af de udsatte børn og unge tager folkeskolens afgangseksamen. Det gør næsten alle børn og unge, der ikke er udsatte. En del af forskellen skyldes, at flere udsatte elever fritages fra afgangseksamen.

KARAKTERER

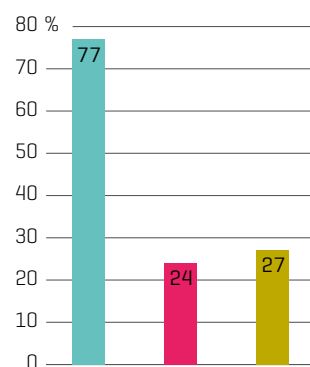
De udsatte elever, der tager folkeskolens afgangseksamen, får et væsentligt dårligere eksamensresultat end de ikke-udsatte elever. Forskellen er på næsten to karaktertrin.

I GANG MED UU

Næsten ni ud af ti ikke-udsatte elever er gået i gang med en ungdomsuddannelse, ni måneder efter de har afsluttet 9./10. klasse. Det gælder under halvdelen af de udsatte elever og heraf færrest af de anbragte unge.

GENNEMFØRT UU

Seks år efter afsluttet 9. klasse er det kun en ud af fire udsatte unge, der har gennemført en ungdomsuddannelse. Tallet er svagt stigende, men andelen er stadig tre gange så høj blandt ikke-udsatte unge.

Kilde: KL: Udsatte børn – nøgletal 2019. Alle tal er for 2017.

13.800

Børn og unge [0-22 år] var i 2018 anbragt uden for hjemmet. Der anbringes stadigt færre børn og unge, og flere af anbringelserne sker i plejefamilier.

Kilde: Danmarks Statistik.

48.000

Børn og unge [0-22 år] modtog i 2016 en forebyggende social foranstaltning – enten individrettet, familierettet eller begge dele.

Kilde: KL: Udsatte børn – nøgletal 2019.

17.000

Børn og unge i skolealderen [6-15 år] var i 2016 udsatte, dvs. anbragt eller modtog en forebyggende social foranstaltning. Det svarer til 2,6 pct. af alle børn og unge i skolealderen.

Kilde: KL: Udsatte børn – nøgletal 2019.

FORSKERE FØLGER LÆR FOR LIVET TÆT

Deltagerne i Lær for Livet er fra programmets start blevet fulgt af et hold uafhængige forskere fra DPU, Aarhus Universitet. Deres samlede rapport foreligger i 2020, men de har undervejs publiceret flere delundersøgelser.

Som helhed bekræfter følgeforskningens foreløbige resultater programmets eget udgangspunkt og erfaring: Det er et langt sejt træk at øge chancerne for, at udsatte børn og unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

De statistiske analyser af deltagerens skolefaglige resultater på længere sigt viser blandt andet:

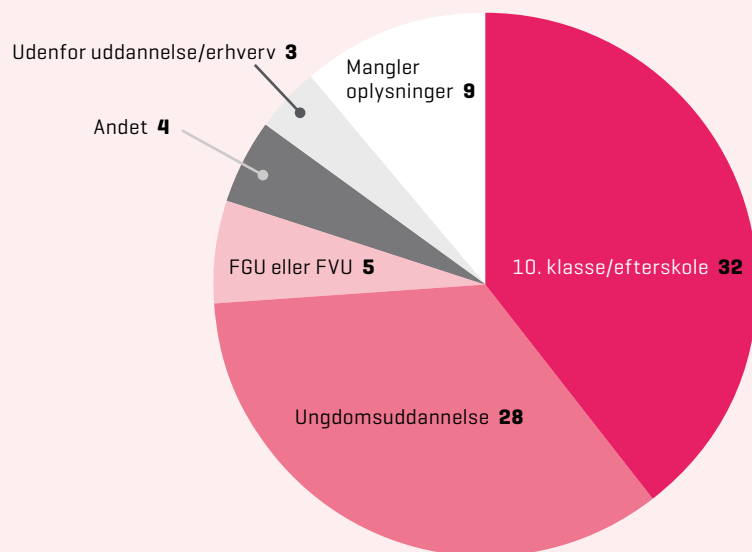
- At deltagerne *efter et år* har opnået små positive skolefaglige effekter i stavning og læsning, mens der ikke er nogen fremgang at spore i matematik.
- At det *gennemsnitlige* skolefaglige løft er ret beskedent, men at indsatsen for nogle elever har haft en mærkbar betydning for deres faglige standpunkt.

Forskernes afsluttende rapport vil belyse, om programmet har leveret den ønskede forbedring i deltagernes mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Figuren viser Lær for Livets egen opgørelse over, hvordan det går de deltagere i programmet, som er forbi 9. klasse.

EFTER GRUNDSKOLEN

Hvad lavede de første 81 learning kids i 2018 – efter ni års skolegang?

TRIVSEL OG FAGLIGHED FØLGES AD

Det er en del af Lær for Livets filosofi, at det skolefaglige udbytte og udviklingen i selvværd og trivsel gensidigt skal understøtte hinanden. Derfor har følgeforskningen også fokus på disse aspekter af programmet.

Her viser forskernes undersøgelser en tydelig positiv sammenhæng mellem deltagernes faglige fremgang og udviklingen i deres trivsel. Det vil sige, at et fagligt løft og højere trivsel går hånd i hånd – uden at forskerne dog kan fastslå, hvad der kommer først.

Ud fra tal fra de nationale trivselsmålinger vurderer forskerne desuden, at der blandt Lær for Livet-børnene er en svag tendens til øget skoletrivsel i løbet af programmets forløb (målt over 2-3 år), selv om børnene både før og efter deltagelsen ligger under landsgennemsnittet, når det gælder trivsel.

På en særlig måling af elevernes optimisme er andelen af Lær for Livet-børn, der scorer højest, steget fra 14 pct. til 21 pct. i de første godt to år af deres deltagelse i programmet.

Lær for Livets egne undersøgelser og løbende dialog med deltagere, lærere og mentorer viser, at mentorskabet er en meget værdifuld del af deltagernes samlede forløb. Derfor bliver også denne del genstand for en separat undersøgelse fra forskerne, der ventes offentliggjort i 2020.

Al følgeforskning offentliggøres løbende på Lær for Livets hjemmeside.

ÅRGANG 1 HAR ORDET

Lær for Livet har spurgt halvdelen af dimittenderne fra årgang 1, der startede i programmet i 2013, hvad de har fået ud af at deltage i Lær for Livet. Især følgende fem gevinster går igen i deres svar.

Jeg har oplevet fællesskab og fået tætte venner

Det fedeste er alle de oplevelser, vi har haft, alle de venner, vi har fået. Det er jo venner for livet.

Jeg skriver med mange af de andre, så når man kommer på camp, føler man egentlig ikke, at man har været væk fra hinanden. Det er ligesom en familie, man ikke snakker med så tit, men så snart man er sammen, har man bare det tætteste forhold.

Jeg har mødt andre som mig selv

Det bedste er, at man får nye venner, som er uden for folkeskolen. Man kommer derhen, og alle ved, at du har nogle problemer derhjemme, men ingen spørger ind til dem, sådan som det ellers ofte sker. Man kommer et sted, hvor det er okay at være den, man er, det var helt fantastisk.

Det var specielt lige pludselig at møde nogle fra ens egen art, eller hvad man siger. Nogle som kan forstå, hvorfor man er ked af det eller sur. Vi snakkede om alt muligt, fx følelser, selvtillid og familie, og det var rart, at man slet ikke skulle være bange for, hvad de tænkte om en.

Jeg har fået mere selvtillid – både fagligt og personligt

Man skal være optimistisk. Lær for Livet har også styrket mit selvværd. Jeg har lært at tro på mig selv, respektere mig selv og andre.

Før gik jeg meget stille med dørene om, at jeg var i plejefamilie – selv om ingen af mine klassekammerater rigtig vidste, hvad det var. Lær for Livet hjalp mig til ikke at være flov over det og til ikke at tro, at der var noget galt med mig.

Vi har snakket meget om, at man er god, som man er. Vi lavede blandt andet sådan noget, hvor vi anerkendte hinanden, og det røg virkelig ind: Jeg er god nok.

Jeg er blevet bedre til at møde nye mennesker

Det har hjulpet mig til at være åben over for andre, og det er dejligt, når man skal ud i den virkelige verden og have uddannelse og job, at man tør snakke og være åben over for nye mennesker.

Selv om man er nervøs, er det det bedste sted, man kan lære og blive mere selvsikker og turde møde andre. Det betyder, at jeg har fået nogle af de bedste venner, jeg nogensinde har haft.

Jeg er blevet gladere for at gå i skole

Jeg lærte en masse fagligt, og det blev rigtig sjovt at lære. Jeg opdagede, at det ikke behøvede at være kedeligt at gå i skole. På min egen skole har vi også haft lidt anderledes undervisning ligesom på camp, så det har været fedt.

Når man får at vide, at børn i den situation, man selv står i, ikke kommer lige så langt som andre, så er det en motivation for at blive mønsterbryder. Selv om man har været udsat for nogle ting, kan man komme ud på den anden side, og jeg er blevet inspireret til at gøre mere ud af skolen.

FOND: ET LOVENDE PARTNERSKAB

Lauritzen Fonden er en del af partnerskabet i Aalborg Kommune og bidrager med 2,1 mio. kr. over tre år. Fonden ser frem til, at flere udsatte børn får mulighed for at blive en del af Lær for Livet, forklarer souschef i fonden, Kathrine Geisler Madsen:

– Vi er som fond optaget af tidlig indsats, og derfor giver det for os rigtig god mening at bidrage til, at børn med foranstaltninger også kan komme med i Lær for Livet, når de bor hjemme under forhold, der går ud over deres trivsel og læring.

Fonden har fokus på udsatte børn og særligt de børn og unge, der vokser op i social-, uddannelses- mæssig- og kulturel fattigdom. Tidligere har fonden også støttet Lær for Livet og derfor samarbejdet med organisationen – og fulgt den tæt, fortæller Kathrine Geisler Madsen:

– Lær for Livet er en organisation, der hele tiden lærer og udvikler sig, og som har samme tilgang som os: Udsatte børns læring sikres ikke med et quickfix, men kræver et langt, sejt træk.

At Lær for Livet bruger frivillige mentorer, er en tilgang til involvering af civilsamfundet, som Lauritzen Fonden deler. Det samme gælder princippet om, at flere af kommunens forvaltninger samarbejder om brobygning mellem læringsprogram, skole og hjem:

– Som fond vil vi gerne støtte denne type løsninger, hvor kommunen tager et samlet ansvar og samarbejder om de udsatte børn på tværs af forvaltninger. Erfaringerne med dette vil være meget vigtige at opsamle og dele, siger Kathrine Geisler Madsen.

PARTNERSKAB SKAL SIKRE FLERE BØRNS LÆRING

I Aalborg Kommune får et stort antal hjemmeboende børn med sociale foranstaltninger de kommende år adgang til at deltage i Lær for Livet. For rådmand Mai-Britt Iversen er det en dybt fornuftig investering i forebyggelse.

Aalborg Kommune får kun hvert andet udsatte barn folkeskolens afgangsprøve, og blot hver fjerde gennemfører en ungdomsuddannelse; det gør tre ud af fire ikke-udsatte.

Den ulighed vil kommunen ikke længere acceptere, og en ny type partnerskab vil være med til at løse problemet, forudser Mai-Britt Iversen, rådmand for Familie og Beskæftigelsesforvaltningen i Aalborg Kommune.

– Vi har indgået et partnerskab med Lær for Livet, som jeg er rigtig tilfreds med. Jeg tror på, at det sammen med andre tiltag kan være med til at sikre, at flere udsatte børn i Aalborg Kommune får en ungdomsuddannelse, uddanner sig videre og dermed får de bedste muligheder for at mestre eget liv.

Det lange seje træk

Mai-Britt Iversen [S] har været aktiv i kommunalpolitik og socialt arbejde i mange år og har set et meget uheldigt mønster, som kan og skal brydes – med Lær for Livets hjælp:

– Vi er som kommune ret gode til at sikre udsatte børns omsorg, men jeg ser igen og igen, at vi ikke er nær så gode til at give børnene læring og have ambitioner på alle børns vegne. Uddannelse er nødvendig for at kunne mestre livet. Det skal vi blive meget dygtigere til at understøtte, og det kan Lær for Livet hjælpe os med.

Aalborg Kommune har allerede cirka 12 anbragte børn med i Lær for Livet og har besluttet markant at udvide samarbejdet.

Derfor har kommunen – med støtte fra Lauritzen Fonden – indgået en ny type partnerskab med Lær for Livet. Partnerskabet sikrer, at hjemmeboende børn med sociale foranstaltninger også kan deltage i læringsprogrammet. Over de næste tre år starter 60 børn med sociale foranstaltninger i programmet; de første starter i 2020.

At partnerskabet med Lær for Livet kan løfte udsatte børns læring, er rådmand Mai-Britt Iversen overbevist om.

– Jeg tror meget på dette tiltag, fordi det spænder bredt og varer længe. Børnene kommer ikke kun på læringscamps, men får også en fast mentor, og de er med i programmet i en årrække. Det lange seje træk er nødvendigt.

Vigtig brobygning

Hun ser det også som unikt og værdifuldt, at der i partnerskabet lægges stor vægt på at bygge bro mellem det, barnet lærer i henholdsvis Lær for Livet, skolen og hjemmet. Kommunens Familie- og Beskæftigelsesforvaltning samarbejder med Skoleforvaltningen om partnerskabet. De deler både kommunens udgifter til forløbene og ansvaret for, at det, børnene lærer på Learning Camps og sammen med mentorerne, bliver bakket op af forældrene og af lærere og skoleledelse på børnenes skoler.

– Lær for Livet bakker op om skolen som den vigtigste, kulturbærende institution i barnets liv og understøtter den læring, barnet får henne i skolen. Samtidig kan Lær for Livet inspirere skolen i forhold til at motivere og samarbejde om barnet.

Partnerskabet med Lær for Livet kan hjælpe skolerne i deres samarbejde med udsatte børns forældre om, hvordan de understøtter deres barns læring, forventer rådmanden:

– At samarbejde med udsatte forældre om deres barns læring kan være svært for både skole og kommune. Jeg tror og håber, at Lær for Livet kan være med til at støtte forældrene i at have fokus på betydningen af læring og uddannelse.

Hun er begejstret for, at deltagelse i Lær for Livets camps finder sted i skoleferier, så barnet undgår fravær, som ikke er godt for hverken læring eller trivsel. ●

Partnerskabsmodellen i Aalborg

- Partnerskabet er indgået mellem Aalborg Kommune, Lær for Livet og Lauritzen Fonden.
- Lauritzen Fonden støtter partnerskabet med op til 2,1 mio. kr. over tre år.
- Det giver i perioden 2020-22 60 børn med sociale foranstaltninger mulighed for at deltage i Lær for Livet.
- Kommunens udgift er delt mellem Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen og Skoleforvaltningen.
- Der bygges bro til børnenes lærere og skoleledere, så der skabes sammenhæng i indsatsen.
- Der arbejdes med læringsmiljøet i hjemmet og det lokale netværk omkring barnet.
- Der bliver fulgt op på det enkelte barns udvikling.

Vi er som kommune ret gode til at sikre udsatte børns omsorg, men vi er ikke nær så gode til at give børnene læring og have ambitioner på alle børns vegne.

Mai-Britt Iversen er som rådmand i Aalborg Kommune glad for det partnerskab, kommunen nu har indgået med Lær for Livet. Det er en markant udvidelse af det eksisterende samarbejde.

DET VILLE DA OGSÅ VÆRE KEDELIGT, HVIS DEN SAD I SKABET FØRSTE GANG

På Lær for Livets Learning Camps får børnene boostet både deres selvtillid og faglighed. Vi tog med en helt almindelig campdag fuld af kampråb, faglighed og mental styrketræning.

8.56 "Skal vi ha' en dejlig dag?," råber campleder Martin som det sidste, inden morgensamlingen slutter. Op mod 50 børne- og voksenstemmer skråler tilbage: – Vi skal ha' en dejlig dag!

Lær for Livet-bannerne blafrer i morgensommersolen foran Osted Fri- og Efterskole, der i denne uge er omdannet til Learning Camp for 33 børn – eller *Learning Kids*, som de hedder her. I et lokale er en gruppe børn og næsten lige så mange voksne samlet. 13-årige Sebastians arm i den røde fodboldtrøje farer i vejret cirka en gang i minuttet. Lige nu har de om personlige beretninger i dansk, og han har totalt styr på datid, som de taler om. I skolen hjemme i Esbjerg plejer der ikke at være helt så meget gang i Sebastians arm, men efter fire dage på camp har hans selvtillid det godt:

– I skolen plejer jeg at sidde og tænke 'fuck, jeg skal ikke svare og blive grint ad'. Her kan jeg næsten svare på det hele i dansk. Jeg tror, min dansklærer fra skolen ville blive overrasket, hvis hun så, hvordan jeg er her. Hun ville nok sige: 'Wauw! Kan du det?!', siger han og piller ved et af sine tre gummiarm-bånd med Learning Campens tre mottoer indprentet: *Vi udfordrer os selv, Vi gør det sammen og Vi bliver ved.* →

EN DAG PÅ CAMP

Tidspunkt	Aktivitet
7.30	Godmorgen
7.30-8.30	Morgenmad
8.30-9.00	Morgensamling
9.00-11.00	Undervisning, fx dansk
11.00-12.00	Aktiviteter - lege og sport
12.00-13.00	Frokost
13.00-15.00	Undervisning, fx matematik
15.00-16.00	Personal Learning i zonerne
16.00-17.00	Læsebånd
17.00-18.00	Mobiltid
18.00-19.00	Aftensmad
19.00-20.00	Aktiviteter
20.00-21.00	Zonemøde
21.30	Godnat

På learning camp veksler aktiviteterne mellem undervisning i mindre grupper og en række mere fælles aktiviteter.

Federe end Kreta, når børnene rykker sig

Katrine er ved at uddanne sig til lærer og er en af de mange voksne, der bruger en del af deres sommerferie på at arbejde på campen.

– Jeg synes helt ærligt, at det er federe at være her end på Kreta. Det er livsbekræftende at se, hvordan børnene rykker sig. Det er lige til at blive glad af, siger Katrine.

Hun har lige fortalt Sebastian og resten af holdet, hvad byggestenene i en personlig beretning er. Nu er de selv i gang.

– Vi sætter børnene sammen i grupper med nogle voksne, så alle får det, de har brug for. Nogle har brug for en voksen en-til-en, andre er selvkørende. Det kan vi tage hensyn til, fordi vi er så mange voksne, forklarer hun.

En anden af de voksne er Camilla, der er uddannet socialpædagog og campens socialpædagogiske chef. Hendes primære opgave er at være sparringspartner for de andre voksne og give dem redskaber i arbejdet med børnene, fx til at skabe relationer eller arbejde med konflikthåndtering. Og så er hun en slags menneskelig brandslukker. For det kan også være hårdt at være på camp både for børn og voksne.

– Når man afslutter en camp, og ser hvordan børnene har rykket sig, er det det hele værd. Det holder aldrig op med at røre mig, når børn, der startede med slet ikke at have lyst til at være her og ikke troede på sig selv, er vokset fagligt, har fået venner og har åbnet sig for hinanden, siger hun.

Dabbedans og dyb koncentration

11.05 – Det er blevet tid til at bruge kroppen. Ude i gården mellem bygningerne står en rødhåret dreng på en stol. Alle andre børn og voksne står med front mod ham. ”En-to-tre-fire,” råber han. ”Skal vi ha’ en dabbedans?”

– Vi skal ha’ en dabbedans, skråler flokken i kor. Og så tordner boom-box-danserytmer ud over Østed og omegn. Bagefter kan børnene vælge sig ind på forskellige aktiviteter. Hockey, skumtennis, perler, mere dans eller rollespilsvåben. En af grundstenene i camptanken er netop, at programmet hele tiden veksler mellem læring, personlig udvikling og lege og aktiviteter, hvor man bruger kroppen.

Ulrikke er fagkonsulent i dansk og deler camplerollen med sin mand Martin. Hendes opgave er både at planlægge undervisning og at skabe sammenhæng, så der er en rød tråd mellem det faglige og alle de andre aktiviteter.

– Den personlige udvikling og det sociale er mindst lige så vigtigt som det faglige, forklarer hun.

– Udsatte og sårbare børn har nogle vilde styrker, som vi kan sætte i spil her. Vores mål er at give alle nogle gode oplevelser, så de kommer hjem herfra og har mod på at lære mere, forklarer Ulrikke, der også til daglig arbejder som lærer.

– Rammerne her på campen giver mulighed for at tilpasse aktiviteterne til den enkelte både socialt og fagligt. Vi kan gøre det mere legende og mere individuelt, end man ellers kan i skolen, forklarer hun.

”Er du frisk på at prøve igen?”

13.23 – Efter frokostpausen er der matematik på menuen. I dag er de to timers matematik bygget op om fire forskellige værksteder, som alle børn skal nå rundt til. Nede i den åbne underetage er fire piger i gang med at optage instruktionsvideoer, hvor de skal forklare en smart metode til at gange to tal. 13-årige Jeanette sidder på knæ dybt koncentreret om at regne og samtidig forklare til iPad’ens kamera, hvad hun gør.

– Ajj, nu glemte jeg at sige det sidst!, udbryster hun, da optagelsen er slut.

– Det ville da også være kedeligt, hvis den sad i skabet første gang. Er du frisk på at prøve igen? spørger Kamilla, der er lærer.

Det er Jeanette. Der er dyb koncentration i rummet. Da iPad’en er slukket igen, giver de to hinanden en highfive, så det gjalder langt hen ad gangen.

– Se! Nu sagde du det!, roser Kamilla.

Det kan godt være, at der står ’matematik’ på planen, men her er klasseundervisning i matematik afskaffet, fortæller Julie, der er lærer og ansvarlig for matematik på campen.

– Når man står i en klasse og fortæller 20 børn om brøker, så rammer man nogle børn, hvis man er heldig, men mange rammer man slet ikke. Hvis du derimod har fire eller otte børn i et værksted med to-tre voksne, hvor de arbejder med centicubes, lego eller jetoner, så rykker det for de fleste, forklarer hun.

Camp er mere end skole

Det er første gang, at 13-årige Jeanette er med på camp.

– Jeg føler ikke, at det er en rigtig skole, for der er så meget andet indover. Jeg tror, jeg rykker mig meget af at være her. Jeg tænker meget på det med at udfordre sig selv, at blive ved og gøre det sammen. Man skal også huske nogle gange at sige stop til sig selv, men andre gange kan man godt skrue op og gøre det sværere. Det har jeg ikke tænkt så meget over før, forklarer Jeanette, der havde godt med sommerfugle i maven på vej til campen.

– Jeg kendte ikke en eneste, da jeg kom i mandags. Men på en måde bliver man mere modig, når man ikke kender nogen i forvejen. Man er lidt mere åben, og så møder man jo nogle nye.

Børnene er inddelt i zoner efter alder. Og de knytter hurtigt bånd til hinanden.

Derhjemme har Jeanette boet hos sin plejefamilie, siden hun var tre måneder, så det med at være anbragt er ikke noget, der fylder så meget for hende i hverdagen. Men hun synes, at det er rart at være på camp med børn med samme baggrund.

– Her er vi alle sammen plejebørn eller bor på en institution. Her er det dét, der er det normale. Vi har alle sammen et eller andet bag os, der er sket. Du har altid noget at fortælle, når du er plejebarn, siger hun.

”Prøv, om I kan holde den lidt længere”

15.37 – ’Vi udfordrer os selv’, ’Vi gør det sammen’ og ’Vi bliver ved’. Overalt på campen hænger grønne, røde og gule plakater med de tre budskaber. Nede i rød zone er de yngste af pigerne og tre voksne samlet en stor hjørnesofa i stuen i deres fælles

hus. De har ’Personal Learning’, hvor der er fokus på nogle af de egenskaber, som plakaterne beskriver – i dag på en meget konkret måde.

Både børn og voksne samler sig i en rundkreds og får et ark papir i hånden hver.

– Tre, to, en ... nul!, siger en af de voksne.

Alle løfter armen med papiret vandret foran sig i strakt arm. Der er smil og grin. Efter et minuts tid begynder de første arme at syre til og ryste lidt.

– Prøv, om I kan holde den lidt længere, siger den voksne.

Alle holder ved et minuts tid endnu, inden de første grinende lader armen falde og ryster den.

Nu er der fire piger tilbage. De kigger på hinanden og smiler, da én råber ”Vi gør det sammen!”

En pige med sort kasket vipper op og ned på tæerne. Den mindste af pigerne begynder at vandre rundt og synge ’Lille Peter Edderkop’ med høj, klar stemme. Det bliver hende, der holder længst.

– Jeg gjorde det!, råber hun begejstret. ”Det er, fordi jeg elsker at synge!”

Det gjorde megaondt, er alle enige om, da de grinende masserer de ømme arme og evaluerer øvelsen. Sammen kommer de frem til, at man nogle gange kan klare mere, end man tror, hvis man tænker på noget andet end det, der er hårdt. ●

LÆRING OG LIVSDUELIGHED SKAL FØLGES AD

Større tro på egne evner. Det er et centralt mål i Lær for Livet, hvis læringsgrundlag bygger på forskningsbaseret viden om, hvordan børn i udsatte positioner lærer bedst.

En ungdomsuddannelse og forudsætninger for at skabe sig et godt liv. Det er, hvad Lær for Livet arbejder for, at børn i programmet skal kunne opnå. Alle aktiviteter i Lær for Livet har derfor et dobbelt formål: at styrke deltagernes faglige kompetencer og at øge deres robusthed i de læreprocesser, de skal igennem.

Det fortæller Gertrud Kern-Jespersen, programleder for læring i Lær for Livet:

– Mange børn, der er anbragt eller bor hjemme med sociale foranstaltninger, er ikke særlig robuste, og det spænder ben for dem i læreprocesser. Et omdrejningspunkt i vores arbejde med børnene er derfor at ruste dem bedre til at turde, tåle og lære af de udfordringer og nederlag, som altid indgår i læringsprocesser.

Lær for Livets læringsgrundlag bygger på forskning i, hvordan udsatte børns læring fremmest bedst muligt. Især tre elementer er centrale i den måde, hvorpå Lær for Livet arbejder med læring hos deltagerne:

- De bliver mødt med høje og realistiske forventninger
- De bliver inkluderet i lærende fællesskaber
- De lærer at se deres egen læring som en proces.

– Disse tre elementer er vigtige forudsætninger for læring, viser forskningen, og derfor er de grundpiller i vores læringsprogram, siger Gertrud Kerrn-Jespersen.

Lærende fællesskab

Nyere forskning i læreprocesser har slået fast, at lærende fællesskaber er meget vigtige for læringens kvalitet. Når deltagerne i Lær for Livet er på Learning Camps og laver skolearbejde med deres mentor, indgår de i lærende fællesskaber, som har stor betydning, understreger Gertrud Kerrn-Jespersen.

– Forskning peger på, at når man lærer sammen med andre, understøttes læringen på mange niveauer. Vi ved også, at når udsatte børn skal styrke deres læring, er enten i min-

dre grupper eller ét barn og én voksen det mest virksomme. Samtidig kan vi give børnene en følelse af normalitet, når de er på Learning Camps med andre børn, hvor de kan spejle sig i hinanden. Det er alt sammen et godt afsæt for, at vi kan styrke deres dansk- og matematikfaglige færdigheder og give dem en identitet med sig hjem som ”en, der godt kan lære noget nyt”.

I undervisningen på Learning Camps bliver deltagerne undervist af erfarne dansk- og matematiklærere og i små grupper. Det vil sige, at der i undervisningssituationen er en langt højere normering end i de fleste af børnenes skoler derhjemme, og lærerne har mere tid og dermed bedre mulighed for at have øje for, hvor den enkelte elev er i sin læreproces. Bevægelse og leg er vigtige elementer i undervisningen, og sideløbende med den faglige indlæring, blandt andet via legen, får barnet udviklet sin sociale resiliens, som også er meget afgørende for læring.

– Mange børn i udsatte positioner har ikke som små fået mulighed for den primære socialisering, som er helt afgørende. At indgå i et lærende fællesskab i skolen kræver eksempelvis, at man kan tilsidesætte egne behov, og i Lær for Livet over de sig i socialt samspil, også i en læringskontekst. Det er ret unikt.

FIND MERE VIDEN

i inspirationshæfterne:

- Lær for Livets pædagogiske grundlag
- Det åbne tankesæt.

Begge hæfter findes på laerforlivet.dk

Forskning viser, at udsatte børn lærer bedst i mindre grupper eller sammen med én voksen.

Mange børn, der er anbragt eller bor hjemme med sociale foranstaltninger, er ikke særlig robuste, og det spænder ben for dem i læreprocesser.

Det åbne tankesæt

Tankesættet bag Lær for Livet er udviklet med inspiration fra en internationalt førende forsker inden for motivation og læring, professor i psykologi på Stanford University, Carol Dweck. Hun har defineret begreberne "åbent tankesæt" og "lukket tankesæt" om de måder, mennesker tilgår egen og andres læring på. Hjerneforskning har vist, at ved at udvikle et åbent tankesæt kan man i højere grad motiveres til at lære og udvikle sig – både i skolen og livet igennem.

– I Lær for Livet omsætter vi den viden til praksis og i alt, hvad vi gør sammen med børnene, er vi optaget af at åbne børnenes tankesæt og udvikle deres tro på egne evner.

Der er forskningsmæssigt belæg for, at det at have høje forventninger til sig selv i en læreproces er afgørende for, hvor godt man lærer, fortæller Gertrud Kern-Jespersen. Men det er ikke nok, at børnene får høje forventninger til sig selv, betoner hun. Det er helt afgørende, at forventningerne samtidig er realistiske.

Deltagerne skal som en del af programmet også lære at se modgang og nederlag som muligheder for at blive klogere og mere selvstændige. Det lærer de i dialogen med lærere og andre voksne i programmet, og de støder under Learning Camps mange gange på følgende udsagn:

- VI UDFORDRER OS SELV
- VI GØR DET SAMMEN
- VI BLIVER VED.

Ordet "endnu" bliver også flittigt brugt i Lær for Livets arbejde med deltagerne.

– "Endnu" er et lille og stærkt ord, som vi lærer børnene at bruge. Når et barn siger, "det kan jeg ikke finde ud af", tilføjer vi et "endnu" til sætningen. Mange af vores børn i Lær for Livet er læringsmæssigt langt bagud i forhold til deres jævnaldrende. Mange kommer fra en svag læringsmæssig baggrund med svigt og uro, der har gjort deres indlæring endnu sværere. De skal lære, at der er ting, de ikke mestrer "endnu".

Det er også centralt i det åbne tankesæt at tale åbent om det at begå fejl. At fejl er OK, at alle mennesker begår fejl, og at fejl er noget, man kan lære af. Det åbne tankesæt stimuleres også ved at rose proces – at være på vej – og være varsom med at give ros for præstation – resultatet.

– Alt sammen tjener det til at styrke barnets robusthed og modstandskraft; det man også kalder resiliens, siger programlederen.

Mentalisering

Konflikt kan fylde meget hos børn i udsatte positioner, der også let overvældes af mange følelser. Derfor tilstræber Lær for Livets medarbejdere altid at møde alle børn med åbenhed, ro og uden skældud. Det forebygger "alarm" i barnets nervesystem, fortæller Gertrud Kern-Jespersen.

Hun forklarer, at Lær for Livets pædagogiske grundlag bygger på to grundpræmisser:

- At positive relationer mellem børn og voksne er afgørende for børns læreprocesser og kognitive og sociale udvikling.
- At pædagogikken skal bygge på såkaldt mentalisering – at forsøge at forstå de mentale tilstande og følelser, der ligger bag et barns adfærd, at engagere barnet i at finde årsager og løsninger og ved som medarbejdere selv at være rolige og uden stærke følelser. ●

FØRENDE FORSKER: DER FINDES INGEN HURTIGE LØSNINGER

Hjælp til god skolegang er en vigtig vej til at styrke selvværdet hos udsatte børn, fastslår professor emeritus Bo Vinnerljung. Han advarer mod at tro på snuptagsløsninger og roser Lær for Livet for at gøre det sjovt for deltagerne at lære.

For mange udsatte børn er skole og læring forbundet med udfordringer og nederlag, men børn i Lær for Livet giver udtryk for, at det er sjovt at lære. Det er betydningsfuldt, mener Bo Vinnerljung, en af Nordens førende forskere i indsatser, der fremmer anbragte og socialt udsatte børn og unges skolegang:

– Deltagerne fortæller, at det er sjovt at deltage i Lær for Livets camps. Her trives de og har det godt, mens de træner deres kompetencer i dansk og matematik. Det er lykkedes Lær for Livet at kombinere trivsel med det at lære, og det er vigtigt for at understøtte udsatte børns læring, siger Bo Vinnerljung.

Hans måske vigtigste budskab til danske kommuner er, at der ikke findes hurtige patentløsninger på dette område. Hvis det skal have en varig effekt, er der brug for langsigtede indsatser, som Lær for Livet er ét eksempel på.

Vigtigt at starte og støtte tidligt

Professoren peger på, at udsatte børn har behov for, at skolen gør noget ekstra for deres læring, for mange af dem har brug for særlig støtte i skolen. Nogle behøver en faglig håndsrækning, andre en socialfaglig indsats, og det er meget vigtigt, at skolen leverer det ekstra, der skal til. Det allervigtigste er ifølge Bo Vinnerljung en systematik i det tidlige arbejde med de udsatte børns læring, så de ikke kommer fagligt bagud tidligt i skoletiden.

Han foreslår, at man i kommunerne systematisk screener alle anbragte børns niveau i læsning og matematik to år efter skolestart – og sætter hurtigt ind med særlig hjælp til de børn, der ikke har knækket koderne.

Både danske og internationale studier tyder på, at anbragte børn og unge præsterer dårligere i skolesystemet, end de faktisk har evner til, og at de professionelle voksne omkring

børnene ofte har lave forventninger til deres præstationer i skolen.

– Mange lærere har for pessimistiske forventninger til fx anbragte børn. Hovedparten af dem har faktisk nogenlunde rimelige forudsætninger for at klare sig i skolen på niveau med ikke-anbragte børn, siger Bo Vinnerljung. Se også artiklen *Høje forventninger kan rykke udsatte børn på næste side*.

Ifølge professoren viser forskning, at udsatte børns læring blandt andet understøttes ved at give dem eneundervisning eller undervisning i grupper med to-tre elever.

Forskningen peger også på betydningen af at sikre barnet et stimulerende læringsmiljø i hjemmet. Der skal fra kommunens side være en klar forventning til både plejefamilier og biologiske forældre om at understøtte læring og skolegang. Det er en opgave, alle familier kan lære, men det kræver, at de får hjælp og redskaber til det, understreger Bo Vinnerljung. ●

Bo Vinnerljung

Professor emeritus i socialt arbejde ved Stockholm Universitet og medlem af Lær for Livets advisory board. Han har rådgivet flere danske kommuner i deres arbejde med at understøtte anbragte og andre udsatte børns læring.

HØJE FORVENTNINGER KAN RYKKE UDSATTE BØRN

Børn spejler sig i voksnes forventninger til dem. Derfor er det vigtigt at have positive forventninger til alle børn, påpeger forsker Sidsel Vive Jensen.

Forestil dig, at din chef på jobbet intet forventede af dig. Hun havde derimod lidt ondt af dig og regnede ikke med, at du var i stand til at løse dine opgaver. Det lyder måske underligt, men det er faktisk en del af hverdagen for nogle børn: At voksne omkring dem forventer for lidt af dem eller har negative forventninger til dem, fx på grund af deres etniske eller sociale baggrund. Men manglende forventninger kan sætte stærke, uheldige spor, påpeger forsker Sidsel Vive Jensen fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

– Børn spejler sig i voksnes forventninger. De tager vores indstilling til sig, ligesom vi spejler os i, hvordan andre voksne ser os, forklarer hun.

Både negative og positive forventninger smitter af på børns indstilling til sig selv og deres evner. Når voksne har positive forventninger til børn, vil børnene være mere tilbøjelige til at tro på, at de kan.

Men hvad er det så helt præcist, at voksne skal forvente af børnene? Svaret er enkelt:

– Vi skal forvente, at de her børn kan blive til noget. At de kan noget. At de har et potentiale, siger Sidsel Vive Jensen og understreger, at forventninger selvfølgelig ikke gør det alene.

– Men hvis vi gør os blinde for, at et barn har et særligt talent, kan negative forventninger være decideret skadelige, siger hun.

Sidsel Vive Jensen

Forsker på VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Hun beskæftiger sig primært med folkeskoleområdet og undersøger blandt andet, hvordan de rammer, som skoler og skolepolitik sætter, påvirker elevernes dagligdag i folkeskolen.

Høje forventninger har markant effekt på udsatte børn

Sidsel Vive Jensens forskning har koncentreret sig om elever med minoritetsbaggrund i den danske folkeskole, men der er grund til at antage, at hendes fund kan overføres til andre grupper af socialt udsatte børn. Forskningen viser generelt, at forventninger har en betydning – præcis hvor stor, diskuterer forskerne. Forskningen peger også på, at forventninger spiller en særlig stor rolle i forhold til socialt stigmatiserede grupper.

– Vi kan se, at inden for netop den gruppe børn kan både negative og positive forventninger have en markant effekt. Og det må vi antage gælder både for fx anbragte børn og etniske minoritetsbørn. Vi ved ikke hvorfor, og hvordan det spiller ind. Men det er noget, vi skal dykke ned i.

Pas på stereotyper

Begrebet 'forventningsfattigdom' stammer fra det engelske skolevæsen i London i starten af 00'erne. Her blev man opmærksom på, at lærere og skoleledere på skoler med mange socialt udsatte børn ofte ubevidst havde lave forventninger til børnene. Se også faktaboks.

Tit er det faktisk misforståelser, der fører til forventningsfattigdom. Sidsel Vive Jensen fremhæver et eksempel, som hun observerede i en 0. klasse, der skulle have gruppearbejde. En pige med dansk baggrund og en dreng med etnisk minoritetsbaggrund blev sat til at bygge noget sammen. Pigen var udadvendt. Drengen var mere stille, men meget opslugt af projektet og endte faktisk med at løse hele opgaven alene, mens pigen kiggede lidt på og snakkede med nogle i en af de andre grupper.

– Da drengen var færdig med at løse opgaven, syntes pigen, at den var rigtig flot, så hun sad med den i hånden lige i det øjeblik, hvor læreren kom forbi. Læreren roste pigen for resultatet og for at have samarbejdet så godt og taget drengen med. Ingen af børnene sagde noget til det, fortæller Sidsel Vive Jensen.

Omvendt logik bremser forventninger

En enkelt episode som den vælter ikke læsset, men hvis barnet gang på gang mødes med lave forventninger, akkumulerer episoderne.

– Langt de fleste børn starter i skolen med virkelyst og nysgerrighed, men hvis der gang på gang ikke er noget rum, hvor de bliver anerkendt og set som dem, de er, så slukker det lys, de har i øjnene.

Ofte udspringer de negative forventninger af en omvendt logik, har Sidsel Vive Jensen observeret, når hun har lavet feltarbejde i skolerne. Argumentationen, hun hører, lyder cirka sådan her: 'Det ville jo være forkert af mig at plante en drøm i dig om, at du godt kunne blive politibetjent, for hvordan skulle det nogensinde lykkedes dig med den baggrund, du har?'

– Der ligger jo et hensyn i den udbredte misforståelse. Men når først børnene er havnet i den kasse, hvor de bliver fagligt underkendt, så bliver de næsten usynlige. Uanset om de prøver og prøver at præstere noget, så er de 'hende med tørklædet' eller 'hende, der er anbragt', siger hun.

Vi skal ændre vores forventningskultur

Hun understreger, at det ikke handler om at pege fingre ad lærerne. Forventningsfattigdom er en kompleks størrelse, der typisk udspringer af venlighed og foregår på det ubevidste plan.

– Lærere gør det bedste de kan, så det er ikke dem, vi skal bebrejde. Vi skal derimod få sat spot på de ubevidste forforståelser og forventninger, som vi alle sammen har, siger Sidsel Vive Jensen.

Hun mener, at der er brug for en kulturændring, hvor lærere og andre voksne omkring børnene forholder sig aktivt til de forventninger og forforståelser, de har. En af vejene er at have en anerkendende tilgang til børnene og fokusere på det, de kan, i stedet for det, de ikke kan.

– Ofte har børnene også lave forventninger til sig selv, så det er ikke kun et spørgsmål om, at læreren ikke ser potentiale i barnet. Det gør de heller ikke selv. Derfor har nogle børn virkelig behov for ekstra støtte for at forstå, at de kan noget, forklarer Sidsel Vive Jensen.

Man kan starte i det små og finde alt det, der er at anerkende – også det, der næsten ikke er synligt for det blotte øje.

– Man kan fx sagtens anerkende barnet for at have kæmpet med noget, som virkelig var svært. At han eller hun har fastholdt fokus på sin matematikopgave, selv om den var svær. Men anerkendelsen må aldrig være tom. Den skal bunde i noget konkret, forklarer hun. ●

Både negative og positive forventninger smitter. Når voksne har positive forventninger til børn, vil børnene være mere tilbøjelige til at tro på, at de kan.

Forventningsfattigdom

Begrebet forventningsfattigdom eller 'poverty of expectations' stammer fra en stor udviklingsreform af skolesystemet i London fra 2003.

Reformen var blandt andet et opgør med forventningsfattigdom på skolerne.

Lærere og skoleledere skulle være mere bevidste om ikke at opgive børn på forhånd og arbejde målrettet med at udvikle forventninger til børnene. Sammen med en række andre tiltag har reformen sat mærkbare aftryk på elevernes resultater, også i de socialt udsatte områder.

Kilde: Sidsel Vive Jensen og Wikipedia

SANNE ER HER JO KUN FOR AT HJÆLPE MIG

Nadja har haft Sanne som sin mentor i seks år. En gang om ugen har de kigget på alt fra ni-tabellen og brøker til danske stile og historiefremlæggelser. Det store ryk har været mentalt, vurderer de begge.

Det højloftede stuehus i Brenderup på Fyn dufter af nybagte pizzasnegle og pølsehorn. Her bor 17-årige Nadja med sin plejefamilie. Hver tirsdag henter Nadjas mentor, Sanne Feldt-Rasmussen, hende fra skole. – Hej, råber de med glade stemmer ude fra gangen, da de kommer hjem.

Sanne og Nadja virker som nogle, der kender hinanden godt. Der er meget ordløs kommunikation, skævt løftede øjenbryn, glimt i øjet og store smil. Det er helt tydeligt, at de har gensidig respekt for hinanden.

– Sanne bliver ikke sur, når der er ting, jeg ikke forstår, eller når jeg er træt. Uanset hvad har hun positiv energi. En mentor er lidt som en blanding af en lærer og en mor eller en far. En person, der er der for at hjælpe dig og støtte dig, forklarer Nadja.

Før hun og Sanne skal åbne matematikbøger og grammatikkaps, slår de sig ned ved langbordet i familiens køkken og får lidt at spise og en snak med Nadjas plejeforældre, Lars og Vivi, og familiens andre børn. Det er en fast tirsdagstradition.

En at spille fagligt op til

Nadja har boet hos plejefamilien i otte år. Hun var ni år, da hun flyttede ind. Hendes plejemor, Vivi, fortæller:

– Fagligt overgår Nadja langt det, jeg nogensinde selv har kunnet. Hun er grundig, pligtopfyldende og nørdet med detaljerne. Vi er utroligt stolte af hende. Jeg er slet ikke i tvivl om, at Nadja kommer til at klare sig godt. Så når Sanne kommer, er det også, for at Nadja får en at spille fagligt op til, siger Vivi og tilføjer med et smil:

– Det er også utrolig rart, at Nadja får den ekstra hjælp med lektierne af en anden end mig, så hun og jeg ikke bliver uvenner. Nadja nikker og fniser:

– Ja, jeg tror, at vi to har lavet lektier sammen to gange, og begge gange blev vi totalt uvenner. De er alle sammen enige om, at det er godt, at Sanne kommer udefra.

– Når hun kun er her én gang om ugen, så er Nadja nødt til at blive i det og kan ikke bare sige 'nej, jeg gider ikke lige nu!'. Sanne kører som mentor heller ikke op i en spids, som jeg som mor måske ville gøre. Når det gælder lektier, har Nadja nok også en anden respekt for Sanne end for os, forklarer Vivi.

Nadja er enig.

– Det er noget andet, når det er en person, der ikke er her hele tiden. Sanne er her jo kun for at hjælpe mig. Hun skal ikke sørge for andre ting i huset og bliver ikke forstyrret af de små. Vi har fokus på lektierne og kan koncentrere os, forklarer hun.

Sanne og Nadja
skal lige sige hej
til Nadjas hest,
Langley, inden de
går i gang med
lektierne.

”

Jeg blev ikke mentor
for at få noget ud af det, men
fordi jeg gerne ville hjælpe nogen
med det, jeg kan. Men nu har jeg fået
mig en ekstra familie herude, hvis liv
jeg kan følge med i og som følger med
i mit liv. Det er da helt vildt dejligt.

Sanne Feldt-Rasmussen, mentor for Nadja

En mentor er lidt
som en blanding
af en lærer og en
mor eller en far.
En person, der er
der for at hjælpe
dig og støtte dig.

Nadja

Lektierne er naturligt centrum

Det er syv år siden, at Sanne og Nadja holdt deres første mentormøde.

– Jeg var lidt spændt og nervøs, for jeg tænkte, at det måtte være mærkeligt for Nadja, at der kom et andet menneske, som ville et eller andet med hende. Der er jo mange mennesker i hendes liv, og det var ikke givet, at hun havde lyst til det, husker Sanne.

Men det gik faktisk nemt, er de enige om.

– Vi er nok begge to sådan nogle, der prøver at få det bedste ud af tingene uden egentlig at snakke om det. Og når begge gerne vil, så lykkes det jo, siger hun.

Det har hele tiden været lektierne og det faglige, der har været omdrejningspunktet.

– Det har været meget stille og roligt, for vi har mødtes, og så har vi lavet lektier. Det har ikke været sådan, at vi har sat os ned og sagt 'nu skal vi lære hinanden at kende!'. Det har handlet om lektierne, og så er vi kommet til at snakke stille og roligt. På en naturlig måde. Jeg har hele tiden haft fokus på, at jeg skal hjælpe med lektier og det faglige og ikke være psykolog. Det gør det nemmere for alle, forklarer Sanne, der er uddannet lærer og til dagligt underviser på læreruddannelsen.

Balloner og tæltæpper

Da Nadja var yngre, brugte Sanne forskellige lege og metoder til at gøre det sjovt at lære. De hoppede tabeller på et tæppe, som de selv havde lavet. De havde også selv fundet på en tabel-huske-leg, hvor man skulle skyde til en ballon og sige det næste tal i tabellen, inden den ramte jorden.

Sanne og Nadja synes begge, at de er bedst til dansk og det sproglige. Matematikken arbejder de sammen om.

– Det er faktisk lidt hyggeligt, at vi har svært ved de samme ting, for så kan vi lykkes ved fælles hjælp. Vi prøver os frem og finder ud af det sammen, forklarer Sanne.

Indimellem er de også på ture sammen, fx til zoologisk have i Odense, og så tager de hvert efterår ud og spiser og går i teateret, når Nadja har fødselsdag.

– Det er gode minder, smiler Nadja.

For hende betyder det noget, at Sanne er hendes mentor uden at få penge for det.

– Det, synes jeg, er rart at tænke på, siger hun.

I dag er hun for længst vokset sin mentor over hovedet, og det er hende selv, der planlægger, hvad hun og Sanne skal arbejde med, når de mødes.

– Det kan godt være lidt svært en gang imellem at komme i gang efter en lang skoledag. Men når vi først er i gang, så er vi i gang, fortæller Nadja.

Nogle gange dykker de ned i afleveringer eller fremlæggelser, andre gange er det matematikopgaver eller noget stof, der skal øves. Hvis hun fx skal til terminsprøve i matematik, så er det det, de fokuserer på.

– Nadja er rigtig god til selv at have overblikket. Hun er dygtig i hverdagen til at se, hvad hun har brug for hjælp til, og hvad hun kan klare selv. Det, synes jeg, er megasejt, siger Sanne, der meldte sig som mentor, fordi hun havde lyst til at hjælpe nogen med noget af det, som hun kan fagligt.

Nu tør Nadja springe

Udenfor på gårdspladsen går en langhåret lille pony frit rundt.

– Den løber ikke væk. Den er lidt ligesom en hund, forklarer Nadja.

Bag stalden ligger åbne græsmarker, hvor tre heste går rundt og græsser. Den ene er Nadjas hest, Langley. Hun har redet dressurridning i nogle år, men nu er det spring.

– Og hun er virkelig god til det, oplyser Sanne.

En meterlang række af farvede rosetter langs hele den ene væg på Nadjas værelse vidner om, at det er der også andre, der synes.

Og det med at komme i gang med at springe med hesten var faktisk vildt. Nadja havde i mange år redet dressur, men ville virkelig gerne dyrke spring. Hun turde bare ikke. Men så pludselig, fra den ene dag til den anden, gjorde hun det bare. Den øvelse og dét mod har hun taget med sig ind i skolearbejdet, mener både hendes plejemor, Vivi, Sanne og hun selv.

– Det er som om, at efter jeg begyndte at springe med min hest, synes jeg ikke, at der er noget, der er rigtig svært længere. Jeg tror, at jeg har taget den følelse og overført den til skolen og lektierne. Jeg ville bare, forklarer Nadja.

Flyttet sig mentalt

Lige nu går Nadja i 10. klasse på Nr. Aaby Realskole. Hun og Sanne har talt om at fortsætte mentorforløbet, når Nadja skal i gymnasiet. For det er hun helt sikker på, at hun skal – enten hhx eller stx.

– Det er jo det gode ved, at det er frivilligt at være mentor. Det er ikke en kontrakt med en slutdato. Man kan fortsætte, så længe man har lyst. Og i hvert fald én ting har jeg fundet ud

af som mentor: Man får mere, end man giver. Man får lov at få en relation med et andet menneske og en anden familie. Det udvikler sig til et venskab. Så jeg bliver gerne ved, siger Sanne og tilføjer:

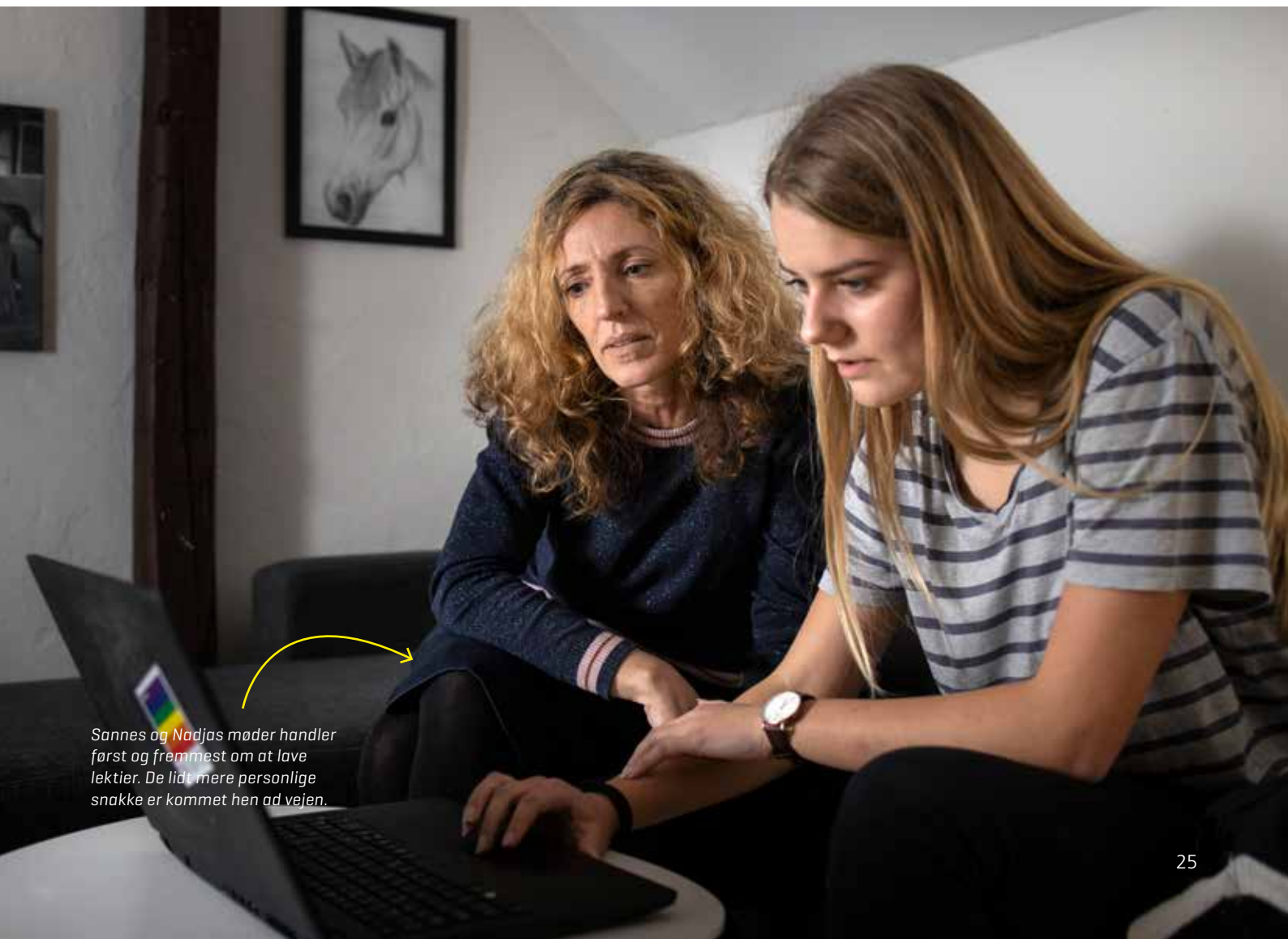
– Jeg er bare ikke sikker på, at jeg kan blive ved med at hjælpe, for Nadja er virkelig dygtig!

Sanne oplever egentlig ikke, at mentorforholdet har løftet Nadjas faglige niveau.

– Jeg tror faktisk ikke, Nadja har flyttet sig fagligt, for hun har altid været rigtig god. Men jeg synes, hun har flyttet sig mentalt. I starten var hun mere usikker på, om hun virkelig var god til tingene. Det, tror jeg, hun har lært efterhånden, at det er hun. Og hun har også lært, at der er noget, hun skal arbejde hårdt med, som ikke bare er så nemt. Hun har en vilje til at kæmpe og ville gøre det, siger Sanne.

Det kan Nadja godt genkende.

– Jeg føler ikke selv, at jeg længere har brug for, at nogen skal læse og anerkende det, jeg skriver. Nu afleverer jeg bare, forklarer hun. ●

Sannes og Nadjas møder handler først og fremmest om at lave lektier. De lidt mere personlige snakke er kommet hen ad vejen.

EN VELDREVEN MENTORORDNING KAN GAVNE ALLE

Et barn i Lær for Livet har en mentor i op til seks år, hvilket er et unikt langt mentorskab, både i dansk og i international sammenhæng.

Lær for Livets mentorordning bygger på den nyeste viden om at rekruttere, uddanne og støtte mentorer. Det skaber langvarige og værdifulde forløb, viser erfaringerne.

Børn, der er anbragt uden for hjemmet eller bor hjemme med foranstaltninger, savner ofte hjælp med lektierne og en klog og støttende voksenven. Begge behov kan blive indfriet i en god relation til en frivillig mentor. Derfor er mentorskab en central del af det samlede tilbud i Lær for Livet, der med stor grundighed vælger en mentor, der passer godt til det enkelte barn, og støtter tæt op om relationen undervejs. Det forklarer programleder for frivillige i Lær for Livet Kristine Bang Andreassen.

– Vores mentorprogram er særligt ved at bygge på veldokumenterede internationale erfaringer om, hvordan mentorbarn og mentor opnår en tryk og langvarig relation til størst mulig gavn for barnet. Ud fra den evidens arbejder vi systematisk og intensivt med vores mentorer, både før de får et mentorbarn, og mens mentorskabet pågår.

Et barn i Lær for Livet har en mentor i op til seks år, hvilket er et unikt langt mentorskab, både i dansk og i international sammenhæng, fortæller Kristine Bang Andreassen. Det er det klare indtryk fra samtaler med både børn, forældre og mentorer, at den langvarige og jævnlige kontakt med en voksen ven, der stiller sig til rådighed frivilligt, har en afgørende positiv betydning for mange børn. Mentoren bliver ofte en vigtig person i barnets liv, som både yder konkret hjælp til lektierne og tror på barnet både fagligt og menneskeligt, så det opnår større selvværd i forhold til blandt andet skole og uddannelse.

– Mange anbragte og udsatte børn har den udfordring, at deres omgivelser har lave forventninger til, hvad de kan. Det kan en mentor ændre på. En mentor i Lær for Livet har som sin fornemste opgave at være en betydningsfuld voksen, der tror på barnet fagligt og som menneske. Den opgave klæder vi vores mentorer omhyggeligt på til, siger Kristine Bang Andreassen.

MENTORSKAB I LÆR FOR LIVET

Formål

Mentorskabet skal bidrage til, at barnet bliver motiveret og støttet i på sigt at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Støtten fra mentoren skal opretholde det faglige løft og den lyst til læring, som barnet får på Learning Camps.

Form

Mentorbarn og mentor mødes to-fire gange om måneden, hvor mentor hjælper med lektier og skolearbejde, primært i dansk og matematik. Lær for Livet stiller læringsmaterialer til rådighed og yder tilskud til kulturelle oplevelser, fx biografbureau og ture i teateret og på museum.

Krav til mentor

- Skal være fyldt 18 år
- Forpligter sig i mindst 18 måneder.
- Har som minimum gennemført en ungdomsuddannelse
- Har ren straffe- og børneattest
- Skal deltage i to dages uddannelse og lokale mentorsparringen en-tre gange årligt.

Mentorordningen

Mentorkorpset består af cirka 250 aktive mentorer og suppleres løbende efter behov. Ofte er der et overskud af mentorer i dele af landet, men mangel andre steder.

De fleste mentorer rekrutteres via Lær for Livets samarbejde med virksomheder. Se også artiklen side 30.

Cirka to ud af tre mentorer er kvinder. Gennemsnitsalderen er 51 år, og mange har en baggrund som undervisere eller pædagoger, men der er også fx journalister og ingeniører i mentorkorpset.

Læs mere om mentorordningen på laerforlivet.dk/bliv-mentor

Mentorordningens betydning for børnenes læring og trivsel er ved at blive undersøgt af den uafhængige forskergruppe, der følger Lær for Livet.

Grundigt valg af mentorer

I starten af et Lær for Livet-mentorskab er der mest fokus på det fagfaglige: Mentor hjælper barnet i fag som dansk og matematik. Som mentorskabet skrider frem, breder samværet sig typisk mere og mere ud, og mange mentorer er også sammen med barnet om andre ting, som styrker barnets selvværd, trivsel og lyst til at gå tilbage i skolen og lære mere.

Fordi mentorskabet kan få så positiv indvirkning på barnets liv, lægger Lær for Livet mange ressourcer i at udvælge og ud-danne mentorer, så de kan løfte det store ansvar, det er at være mentor for et barn, som typisk ikke er forvænt med voksne, de kan regne med. Det barn tager ikke altid imod sin mentor med åbne arme – nogle gange snarere med armene over kors. At blive mødt på den måde må en mentor ikke blive skræmt af.

– Vi har meget grundige samtaler med potentielle mentorer. De skal vide, at det ikke er en badeferie. De skal være stabile og vedholdende og dukke op – også når det regner, eller relationen til barnet er svær.

Det er derfor også et krav, at de hviler godt i sig selv. An-bragte og udsatte børn er vant til at scanne voksne og reagerer med afvisning, hvis de eksempelvis mærker tvivl og usikkerhed.

– En mentor hos os må ikke være for skrøbelig som menne-ske og skal have stor robusthed i forhold til at tåle afvisninger fra deres mentorbarn, fortæller Kristine Bang Andreasen.

Derfor stiller Lær for Livet en række formelle krav til alle sine mentorer (se også faktaboks), som desuden skal igen-nem en ret omfattende godkendelsesproces. En del af denne er et grundigt interview hjemme hos mentorkandidaten, som bliver vurderet ud fra ni kompetencer, Lær for Livet med belæg i international forskning har defineret som særligt vigtige for at være en god mentor for et barn, der er anbragt eller med foranstaltninger. En af ni kompetencer er at kunne lytte. Ud fra interviewet matcher Lær for Livet de bedst egnede mentorer med et barn. Mentorerne deltager herefter i en uddannelses-weekend.

– Det er en relativt lang proces at blive mentor, og nogle kandidater falder fra undervejs. Tilbage er de, der virkelig vil og kan være mentorer inden for de rammer, som vi ud fra forsk-ning og evalueringer ved er de bedst mulige, siger Kristine Bang Andreasen.

Lær for Livet inddrager løbende ny international viden om mentorskaber. Blandt andet fra USA, der i årtier har haft mentorordninger for udsatte børn og målt resultaterne. Lær for Livet er også del af et europæisk netværk for aktører, der

arbejder med mentorskab. Netværket deler ny viden om mange aspekter af mentorordninger, fx screening af kandidater, som Lær for Livet derefter bearbejder og bruger i sit samarbejde med mentorerne.

Sparring og support

At finde den bedst egnede mentor til hvert barn er et puslespil, som Lær for Livet lægger med stor grundighed, og lige fra det første møde med sit mentorbarn har en mentor adgang til forskellige former for hjælp til opgaven. Mentor får tre årlige sparringer med psykologer, efteruddannelse, sparring med andre mentorer, og en mentor kan til hver en tid ringe til Lær for Livets support og få råd og vejledning.

– Vi er optaget af, at vores mentorer ikke oplever at stå alene i svære situationer. Vi ved fra forskningen, at hvis en mentor føler sig utilstrækkelig og alene, så kan det få mentor til at give op, så det bruger vi stor energi på at forebygge, siger Kristine Bang Andreasen.

En mentor kan eksempelvis føle sig utilstrækkelig og være fristet til at opgive, hvis mentorbarnet har meget svært ved at huske, hvad mentor har øvet med barnet mange gange. I sådan en situation har Lær for Livet erfaret, at sparring med andre mentorer kan være nyttig, og det er også vigtigt, at mentor bliver mindet om, at børn, som har været udsat for tidligt omsorgssvigt, ofte har indlæringsvanskeligheder, og at det kan være forklaringen på, at barnet ikke rykker sig fagligt – at men-tor måske gør det rigtige, men blot skal være mere tålmodig.

Som mentor i Lær for Livet forpligter man sig i mindst 18 måneder og kan være mentor for samme barn i alle seks år, barnet er med i Lær For Livet. I praksis har det vist sig, at nogle mentorskaber ikke holder så længe. Nogle børn har brug for at skifte mentor undervejs, eksempelvis hvis de skal flytte eller udvikler sig på en måde, så de får behov for en anden type mentor eller et andet tilbud end Lær for Livet. Det forekommer også, men sjældnere, at mentorer vælger at stoppe mentorska-bet. Omvendt er der tegn på, at mentorskaber, der løber ud over de første 18 måneder, fortsætter relativt længe både formelt og uformelt. I mentorskaber, der stopper på grund af eksem-pelvis flytning, vil barnet i en del tilfælde stadig føle, at det i den tidligere mentor har en voksen ven, som kan kontaktes ved behov, fortæller Kristine Bang Andreasen.

Begge får noget ud af relationen

Mentorer bliver ikke betalt for deres indsats, og det er en meget vigtig præmis for relationen, da en del mentorbørn mest omgås voksne, som er professionelle og får løn for at være sammen med dem. Mentor er et voksent menneske, der prioriterer sam-været af egen fri vilje og ulønnet. Men faktisk har det vist sig,

at også mentorerne får et stort udbytte af relationen, forklarer Kristine Bang Andreassen:

– Nogle bliver mentorer i Lær for Livet, fordi ”jeg ville ønske, at der havde været en mentor for mig engang”. Andre fordi ”jeg skylder at give noget tilbage, fordi jeg selv som barn havde gode voksne”. Fælles er ønsket om at give. Vores mentorer er ikke optaget af, hvad de får, men undervejs i mentorskabet opdager mange at få mindst lige så meget, som de giver. Det er en win-win-relation. Regnskabet går i plus for alle.

Hun ser ofte, at mentorer i Lær for Livet oplever en stor glæde ved at være relevant og får en dybere viden om sig selv og det at indgå i relationer, som gavner dem også i andre af livets forhold:

– Mentor får trænet både relationskompetencer, forandringsvillighed og evnen til at være autentisk – og giver samtidig et barn et kærligt skub hen imod en uddannelse, som det barn ofte ellers ikke vil få, siger Kristine Bang Andreassen.

Der bliver ikke udleveret en manual til Lær for Livets mentorer, og de får heller ikke ”en sagsmappe” på barnet, kun nødvendig viden. Kontakten mellem mentor og barn starter med, at barnet får et brev fra sin nye mentor, hvor mentor skriver lidt om sig selv som menneske og medsender et foto. For eksempel: ”Hej. Jeg hedder Simon, jeg elsker lasagne og er FCK-fan”.

Mentor og barn udfylder selv rammerne, men Lær for Livet er hele tiden til rådighed på sidelinjen – både med gode råd og med forventninger til mentor om, at mentorskabet skal være en udviklende relation for barnet; og da barnet udvikler sig på meget i de år, de er med i Lær for Livet, skal mentor udvikle sig med:

– Efterhånden som mentorbarnet bliver ældre, skal mentor være i stand til at bruge andre dele af sin ”værktøjskasse”; det gælder både fagligt, fx at løse ligninger, og i forhold til at give den form for støtte, et større barn behøver, siger Kristine Bang Andreassen.

Værn om frivilligheden

Det kan lyde krævende at være en god mentor, men i praksis behøver det ikke at være så vanskeligt, understreger hun:

– Læs bøger sammen med barnet, lov aldrig noget, du ikke kan holde, og vær meget forsigtig med at bruge ironi, lyder hendes tre vigtigste råd.

En mentor skal vide, at han eller hun på den ene side er en potentielt meget værdifuld voksen i barnets liv, men at der på den anden side er mange andre gode kræfter omkring barnet. Derfor behøver det ikke at være et problem, hvis det tager lidt tid at etablere en tæt relation.

– I vores uddannelse af mentorer gør vi meget ud af, at det kan tage et år, før mentor er en selvfølge i barnets liv. At

arbejde med relationer tager tid, og de her børn er vant til mange voksne med omsorgsopgaver over for dem. Det tager tid for barnet at forstå og stole på, at mentoren kun kommer, fordi han eller hun har lyst og godt vil have, at barnet bliver god i skolen.

Lær for Livet arbejder ud fra, at der skal være et godt samarbejde mellem mentor og de øvrige aktører omkring børnene. Forventningerne til samarbejdet skal være nøje afstemt, så de fagprofessionelle forstår, at mentor er en frivillig, og at netop dét har stor værdi, understreger Kristine Bang Andreassen:

– De øvrige aktører omkring barnet kan få et fantastisk samarbejde med en mentor, når de forstår, at mentorer ikke kan og skal styres, for så forsvinder det unikke. Mentorbørn har så få af den type relationer, hvor det kan øve sig i at være sammen med en anden uden et bestemt formål, så det må ikke gå tabt i samarbejdets navn. ●

Vi har meget grundige samtaler med potentielle mentorer. De skal vide, at det ikke er en badeferie. De skal være stabile og vedholdende og dukke op – også når det regner, eller relationen til barnet er svær.

*Kristine Bang Andreassen,
programleder for frivillige
i Lær for Livet*

SUCCESRIGT SAMARBEJDE OM MENTORER

Det er væltet ind med ansøgninger fra kvalificerede mentorkandidater, efter at Lær for Livet har indledt partnerskab med LB Forsikring, for hvem det er en vellykket CSR-satsning.

En succeshistorie. Sådan betegner Mikkel Klausen det partnerskab, som LB Forsikring i 2018 indledte med Lær for Livet. Han har arbejdet med CSR i mere end et årti og er CSR-chef i det medlemsejede forsikringsselskab, LB Forsikring, der udbyder forsikringer til sine medlemmer og støtter velgørende formål:

– Det er en god CSR-case og en succeshistorie, som vi som virksomhed er stolte af. Vi er med til at udvikle og kvalitets-sikre Lær for Livets mentorordning til gavn for børn i udsatte positioner. Samtidig har det værdi for os som virksomhed og for vores medlemmer, som vi foreslår at melde sig som mentorer, siger Mikkel Klausen, der også er medlem af Lær for Livets bestyrelse.

Mange vil gerne være mentor

Det forslag har medlemmerne taget særdeles vel imod. Så mange af LB Forsikrings medlemmer har ansøgt om at blive mentorer, at Lær for Livets behov for mentorer næsten er mødt. Lær for Livet og LB Forsikring samarbejder nu om at nå helt i mål – blandt andet ved at LB Forsikring målretter sin kampagne for mentorskab til medlemmer i de egne af landet, hvor det hidtil har været en udfordring at finde mentorer.

LB Forsikring har især medlemmer blandt lærere, pædagoger og sygeplejersker – professioner med mange af de kompetencer, som er vigtige for at være en egnet mentor for børn, der indgår i Lær for Livets læringsprogram. Samtidig har partnerskabet vist, at mange af LB's medlemmer gerne vil bruge deres relevante kompetencer til gavn for børn, som har

brug for en mentor. For LB Forsikring har det endvidere været en meningsfuld aktivering af medlemmerne. Så alle vinder ved det, vurderer CSR-chefen:

– Vi uddeler penge til velgørende formål, herunder at understøtte FN's verdensmål nr. 4 og 10, der handler om ret til uddannelse og lige muligheder. Det er det, vi gør med det her. Vi arbejder også med at engagere vores medlemmer. De skal føle, at vores aktiviteter er tæt på dem, og det leverer vores partnerskab med Lær for Livet også på.

Holistisk tilgang til forebyggelse

LB Forsikring spurgte på forhånd medlemmerne, om de så værdi i, at deres forsikringsselskab engagerede sig i en aktivitet som denne, og hvert andet medlem sagde ja. Også set fra et forsikringsperspektiv giver det god mening, forklarer Mikkel Klausen.

– Som forsikringsselskab arbejder vi meget konkret med forebyggelse – hvordan medlemmerne kan undgå oversvømmelse og indbrud ved at have gode låse eksempelvis. Men vi vil også gerne have en mere holistisk tilgang til forebyggelse, hvor det handler om at give alle muligheder for at finde fodfæste i livet og få bedre chancer for at undgå et liv på kanten af samfundet med risiko for kriminalitet og dårligere liv.

Partnerskabet mellem LB Forsikring og Lær for Livet er tre-årigt og indebærer et relativt tæt samarbejde. Blandt andet har parterne udpeget hver en kontaktperson, der mødes løbende.

Carl Emil har nu haft Tobias som mentor i tre år. De tager tit ud at opleve noget sammen – nogle gange på Tobias' motorcykel.

– Vi har ønsket at være del af Lær for Livets projekt og have et reelt medejerskab til mentorordningen – frem for blot at donere nogle penge. Det har givet et super produktivt og effektivt samarbejde, fordi vi løbende har lært af succeser og udfordringer, men det har også krævet, at vi var klar til at afsætte tid og investere ressourcer i et godt samarbejde. ●

FIRE RÅD TIL ANDRE VIRKSOMHEDER

CSR-chef i LB Forsikring, Mikkell Klausen, ser fire centrale ingredienser i et succesrigt partnerskab med Lær for Livet:

1. Vær skarp på, hvad virksomheden skal have ud af det. Ellers bliver det hurtigt tungt at drive. For os var målet at sikre børn en mentor.
2. Lav klar kompetencefordeling: Hvad er virksomhedens bidrag? Hvad leverer Lær for Livet?
3. Investér den tid og de ressourcer, der kræves; det tager tid at nå resultater sammen.
4. Nedsæt en lille arbejdsgruppe, der løbende afstemmer forventninger og justerer samarbejdet.

BØRN FÅR ET FRIRUM MED EN MENTOR

Når børn får en mentor, får de også et frirum. Sammen med en mentor bliver børnene set, anerkendt og får styrket deres selvtillid, pointerer Lars Holmboe, som har arbejdet professionelt med mentorordninger i over 15 år.

Børn får noget andet, når de er sammen med en mentor, end hvis de taler med en professionel, et familiemedlem eller en ven. For mentorrelationen er unik. Lars Holmboe har skrevet ph.d. om emnet og rådgiver en lang række organisationer om mentorordninger. Han fortæller, at der generelt er mange og rigtigt positive erfaringer med mentorordninger.

– En af de vigtigste grunde er, at mentorrelationen giver hovedpersonerne – i Lær for Livets tilfælde: børnene – et frirum, hvor både de og mentoren bidrager med noget. Mentoren og barnet opbygger sammen en tillid og et fortroligt rum, der kan være forskelligt fra de rum, som barnet har sammen med professionelle, plejefamilie, familie og venner, hvor der på godt og ondt også er en masse følelser involveret, forklarer Lars Holmboe.

Mentorbørn ser mere positivt på sig selv

Hans forskning peger på en lang række positive effekter af mentorordninger.

– En mentor kan være med til at skabe et frirum, hvor barnet eller den unge føler sig anerkendt og kan gøre op med nogle negative selv billeder og vaneforestillinger, siger han.

Mentorordninger, der som Lær for Livets mentorordning er specifikt målrettet børn, er stadig ret sjældne. Derfor kender vi ikke til de nøjagtige effekter. Endnu.

– Men vi ved, at noget af det, en mentor kan, er at være

med til at finde eller genfinde børnenes ressourcer. At se dem, anerkende dem og sætte fokus på, hvad børnene er rigtigt gode til, og hvordan man sammen kan udvikle det, forklarer Lars Holmboe.

Tillid, faglighed og følelser

Som mentor har man mulighed for at skifte mellem forskellige roller: vejleder, samtalepartner, en god lytter eller en form for coach er bare nogle af dem.

– I mentorrelationen skaber man et fælles rum, hvor man kan indtage forskellige roller alt efter relationen, og hvad der er brug for, forklarer han.

I Lær for Livets mentorordning er det det faglige og dansen, der er omdrejningspunktet. Og det er fint, men hvis en mentorrelation skal batte, skal der også være plads til at spille følelser ud.

– Lektier og de mere vejledningsagtige ting kan være gode redskaber til at komme tættere på barnet og opbygge tillid og

selvværd. Når mentor og mentorbarn får tillid til hinanden, bliver mentorrelationen også et sted, hvor man kan dele følelser og ting, som ellers kan være svære at snakke om. Og det kan også være med til at give barnet et stærkere fundament at stå på, siger han.

Min mentor gør det for mig – ikke for pengene

Men hvordan adskiller et møde med en mentor sig så fra en snak med en pædagog, en socialrådgiver eller en psykolog?

– Mange professionelle kan meget af det, som en mentor også kan. Den vigtige forskel er, at en mentor netop ikke repræsenterer et system eller en myndighed, og det kan styrke relationen og tilliden.

Mange af tilbagemeldingerne fra Lær for Livets mentorbørn går på, at det betyder meget for dem, at deres mentor er frivillig og ikke får penge for at være sammen med dem. Og det billede går igen fra andre mentorordninger, der bygger på frivillighed, fortæller Lars Holmboe.

– Vi ved fra andre mentorordninger, at det betyder meget for dem, der har en mentor, at han eller hun vil bruge sin fritid uden at få en krone for det. Det er vigtigt for folk, om deres mentor gør det af lyst eller pligt.

Kommer længere med en mentor

Han fortæller, at der er en del eksempler på, at mennesker kommer længere og rykker sig i højere grad med en frivillig mentor end med en professionel.

Lars Holmboe

Lars Holmboe har beskæftiget sig professionelt med mentorordninger de sidste 15 år. Han forsker, underviser og er konsulent for en lang række organisationer inden for frivilligt socialt arbejde, jobcentre og uddannelsessteder.

Hvad får man ud af en mentor?

Noget af det, man kan få ud af at have en mentor:

- Gøre op med et negativt selvbillede
- Bryde med negative vaneforestillinger
- Føle sig tryggere ved at være sammen med andre
- Flytte sig fra at stå uden for til at være med i fællesskaber
- Føle sig styrket og stole på, at man godt kan udvikle kreativitet og mod.

Kilde: Lars Holmboes ph.d.-afhandling 'Inkluderende Mentorering – at skabe sig en verden at leve i' fra 2012.

– Jeg tror, det handler om, at staten blander sig i mange ting på fx social- og arbejdsmarkedsområdet. Der er meget kontrol og mange samtaler, der også handler om kontrol. Her kan frivilligheden opleves som noget meget positivt, fordi man er fri for den magt, der kan udøves. Derfor er frivillighed noget af det helt centrale ved mentorordninger. Det er unikt, at to mennesker kan skabe og udvikle det rum sammen.

En lang relation

Børnene i Lær for Livets mentorordning kan have deres mentor i mange år. Et barn kan fx få en mentor, når de går i 6. klasse og fortsætte med vedkommende gennem hele folkeskolen, mens de er på efterskole og videre på en ungdomsuddannelse.

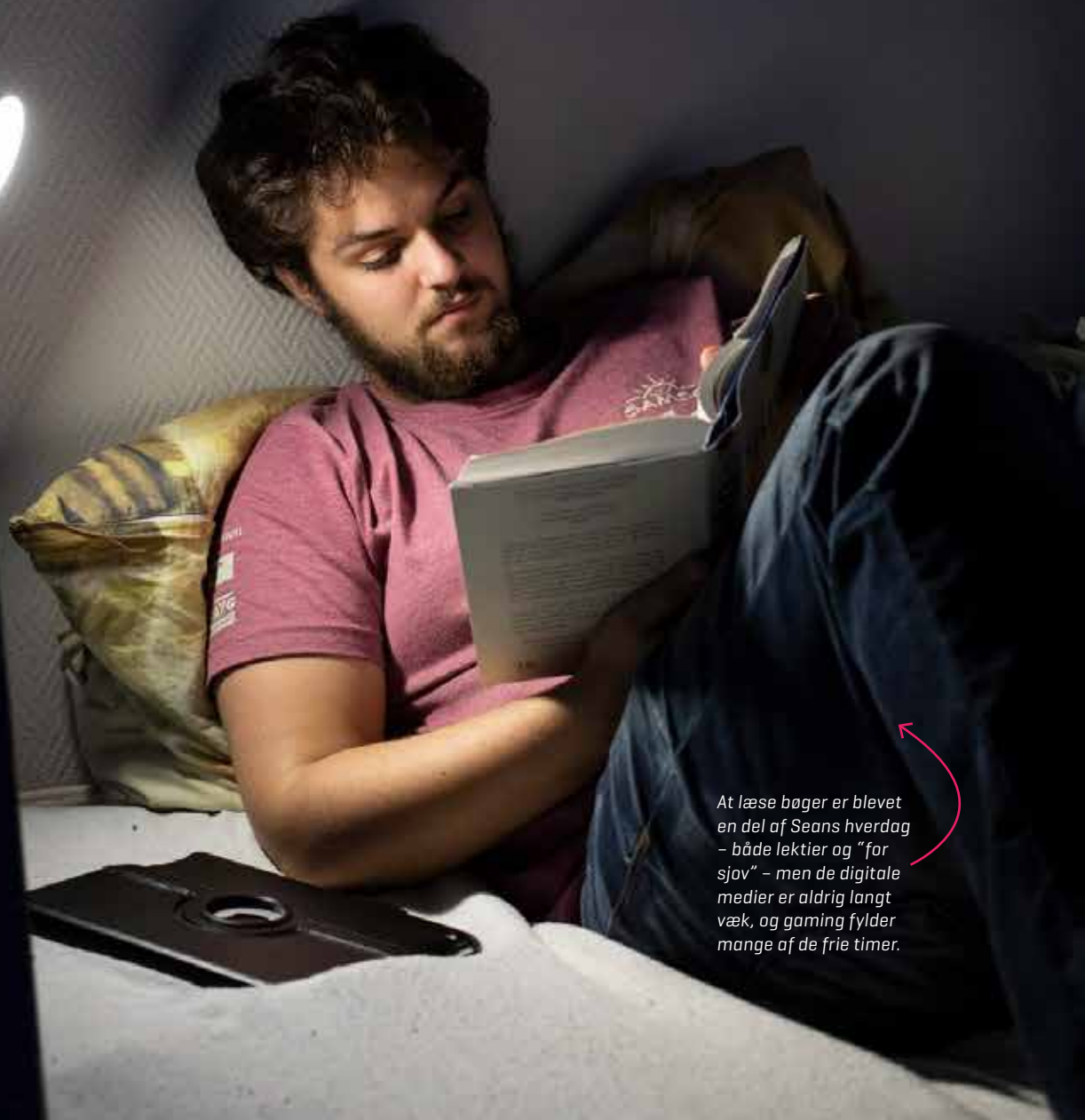
De langvarige forløb gør Lær for Livets mentorordning særlig i forhold til andre mentorordninger, der typisk løber over nogle måneder eller et års tid og så afsluttes.

Lars Holmboe pointerer, at det er centralt, at barnet har mulighed for at sige nej tak til en mentor, og at mentorerne løbende får individuel sparring og supervision undervejs.

– Hvis det er på plads, giver de langvarige mentorforløb mulighed for, at mentorrelationen kan udvikle sig over tid, og at man kan komme dybere ned i de ting, som er udfordrende for barnet. Dét, barnet har brug for efter et par år, er måske noget helt andet end i begyndelsen, siger han og fortæller, at en del mentorrelationer, der afsluttes, bliver til livslange venskaber. ●

LÆR FOR LIVET HAR GJORT SEAN BEVIDST OM ALT DET, HAN KAN

Sean knækkede læsekoden som 12-årig på sin første Lær for Livet-camp. Men det var en udfordring at overføre alt det gode fra campen til hverdagen i skolen. Sean og hans plejemor, Eva, ser tilbage på fem år med Lær for Livet.

At læse bøger er blevet en del af Seans hverdag – både lektier og “for sjov” – men de digitale medier er aldrig langt væk, og gaming fylder mange af de frie timer.

Hvad f..... er det, jeg har sagt ja til?!”
Sådan tænkte den dengang 12-årige Sean, da han og hans plejeforældre, Eva og Jesper, var på vej i bilen fra Annisse i Nordsjælland mod Lær for Livets første Learning Camp i Nordjylland. Sean havde troet, at han fik tidlig sommerferie og skulle på en slags lejr tur. Nu var det gået op for ham, at han havde udsigt til 14 dage med matematik og dansk på programmet. Men det blev faktisk starten på et forløb, der har været med til at gøre ham til den selvsikre 19-årige unge mand, han er nu – og som har en klar aktie i, at han i dag er ved at lægge sidste hånd på handelsgymnasiet. Det er både Sean og hans plejemor, Eva, enige om.

Først tilbage til julidagen i 2013, hvor også Eva havde det lidt underligt med at skulle aflevere sin plejesøn på camp.

– Vi havde kørt og kørt tværs gennem Danmark til denne her skole med Sean, så fik vi en kop kaffe, og så var det bare at køre igen. Det var faktisk hårdt, husker hun.

Måske derfor husker hun også meget tydeligt gensynet med Sean 14 dage efter:

– Vi træder ud af bilen og bliver mødt af en dreng, der bare ... blomstrer. Han er glad og viser rundt, og vi skal møde alle de nye kammerater og voksne. Det var sådan 'Kom! Kom her og hils på den og den og den!'. Og så fortalte Sean, at han havde en overraskelse til mig, smiler Eva.

En 400 siders overraskelse

En times tid senere stod det klart, hvad overraskelsen var. Sean og de andre Learning Kids stod på scenen, fik diplomer og blev klappet ad. Og Evas Sean, som hadede at læse, og som faktisk ikke rigtig havde knækket læsekoden, da han tog af sted på camp, havde på 14 dage læst 400 sider.

– Han havde læst en kæmpe tyk bog. Jeg var vildt imponeret, for jeg vidste jo godt, hvor svært han plejede at have det med at læse. De 20 minutter, jeg skulle læse med ham hver dag derhjemme, var lidt af et helvede dengang, fortæller hun.

– Det var Beautiful Creatures, og den er 565 sider lang, oplyser Sean efter at have fundet bogen frem fra reolen på sit værelse. Men hvad var det, der skete med Sean og den læsekode på campen?

– De fandt nogle bøger, som jeg kunne lide. Når noget interesserer mig, så vil jeg gerne køre igennem og kæmpe. Så er det ikke noget problem at læse i fire timer, forklarer Sean.

Voksne i øjenhøjde

For Sean var campen meget anderledes end at være i skole. Og det handlede især om den måde, de voksne var på.

– De voksne på camp var så venlige, så jeg fik lyst til at gøre det ordentligt. Jeg tror, jeg tænkte, at når de gør sig så umage

Lær for Livet gjorde meget ud af at vise, hvordan man kunne tage det mentale med sig tilbage og bruge det i hverdagen, så det ikke bare var en måde at tænke på, når du var på camp.

med noget, så må jeg give igen og gøre noget for dem, selv om jeg måske ikke gad i begyndelsen, forklarer Sean, der oplevede noget, som han ikke var vant til med lærerne i skolen.

– På campen kunne man mærke, at de voksne ville én det bedste. De gik ned på dit niveau og talte med dig. I folkeskolen stod de ligesom over dig og talte ned til dig, forklarer Sean, der mener, at det er en af de helt store forskelle på Lær for Livet og skolen.

– Man føler ikke, at de voksne i Lær for Livet er lærere, de er mere som nogle kloge venner. Ingen irettesætter dig eller siger, at du har lavet fejl. Det er mere sådan 'skal jeg vise dig en smart måde at gøre det på?'. Du får ikke skældud, men du får en begrundelse, hvorfor tingene er, som de er, forklarer han.

Han er stille lidt.

– Jeg ville ikke være, hvor jeg er i dag uden Lær for Livet. Jeg har oplevet, hvor meget man kan rykke sig på kort tid. Nu ved jeg, at det kan lade sig gøre, konstaterer Sean og fortæller, at han plejede at få 02 i dansk og matematik, men afsluttede 10. klasse med 10-taller i begge fag.

– Mit gennemsnit er blevet bedre og bedre.

I dag går Sean på det sidste år på handelsgymnasiet med kurs mod studentereksamen til sommer – som den første i sin familie. Han mener selv, at en del af hans mentale indstilling til skolen og lektier kommer fra Lær for Livet.

– Når jeg skal i gang med en opgave, tænker jeg ikke mere 'hold nu kæft', så tænker jeg mere neutralt på, at det bare er noget, jeg skal – ligesom at børste tænder eller gå i bad. →

Kort om familien

Sean er 19 år og har været i pleje hos Eva og Jesper siden han var 11 år. Han har afsluttet 10. klasse og er i gang med hhx. Han går i 3.g på handelsgymnasiet og spiller teater og arbejder i et supermarked i sin fritid. Efter sommerferien skal han aftjene sin værnepligt som brandmand hos Beredskabsstyrelsen.

Eva og Jesper har haft plejebørn de sidste 24 år. De bor i Annisse ved Helsingør i Nordsjælland. De har tre biologiske børn.

Sean er i gang med sidste år på handelsgymnasiet og har nået et fagligt niveau, hans plejemor, Eva, ikke havde drømt om, da hun sendte ham på den første Lær for Livet-camp for seks år siden.

Svært at flygte fra klassens klovn

Efter den første camp syntes han, at det var svært at komme tilbage i skolen.

– Nu vidste jeg jo, hvor fedt det kunne være at lære noget. Men skolen var langt fra en camp, husker han.

Og Seans livret på det tidspunkt var ikke skole, fortæller Eva.

– Han var blevet den dreng i skolen, der enten ikke var der, eller ham, der lavede ballade. En klassens klovn. Sådan en rolle er svær at komme ud af igen. Vi kunne jo se, at han godt kunne, og at han også havde troen på sig selv. Men i skolen troede de ikke på ham. De grinede ad ham, forklarer Eva.

Hun prøvede at så nogle frø hos Sean til, at det kunne være en god idé at flytte skole og få en ny start. Og det besluttede han sig til efter første camp. Samtidig fortsatte han i Lær for Livet. Han oplevede selv, at der på den næste camp var større fokus på, hvordan man kunne overføre det, man fik med fra campen til hverdagen.

– De gjorde mere ud af at vise, hvordan man kunne tage det mentale med sig tilbage og bruge det i hverdagen, så det ikke bare var en måde at tænke på, når du var på camp. Jeg bruger vildt tit de slogans, som vi fik med i Lær for Livet. I tysk for eksempel. At man skal have viljestyrke og ikke give op, forklarer han.

Selv værdet er vokset

Sean kom også med i Lær for Livets mentorordning. Han havde ugentlige besøg af sin mentor, indtil han gik i 10. klasse, og kan stadig ringe, hvis han har brug for hende. I dag er han 19 år og klarer selv lektierne. Faktisk har han næsten ikke tid til at blive interviewet, fordi han er i gang med en tyskafl levering.

– Sean er kommet langt. Vi havde ikke regnet med, at han ville nå så højt et fagligt niveau, som han har i dag. Det er takket være Lær for Livet – og så er det selvfølgelig takket være Sean selv, der virkelig har arbejdet for det, siger Eva.

Hun peger på, at Sean både er blevet hjulpet af praktiske redskaber, fx til at læse, men også har fået en personlig udvikling med sig fra Lær for Livet.

– Seans selvværd er steget – og det gør det jo, når man præsterer, yder noget og ser, at det virker. Lær for Livet har gjort Sean bevidst om alt det, han kan. Han kan virkelig formulere sig og har i den grad talegaverne i orden. Og så er han nysgerrig, stærk, vedholdende og modig, siger hun og tilføjer:

– Vi har også hele vejen oplevet, at Lær for Livet har meget respekt for det, vi gør i plejefamilierne, og støtter os.

For Sean selv er der gået sport i at kunne rykke sig og holde fast – også uden Lær for Livet i ryggen.

– Kan jeg det her uden dem? Det er dét, der er eksperimentet for mig nu. For jeg vil have en uddannelse. Jeg har haft lyst til at give op og stoppe mange gange, men mine plejeforældre har støttet mig på en god måde. Og jeg har jo selv set, hvor meget jeg har rykket mig på en camp – fx det med læsning. Så jeg ved, at det kan lade sig gøre, siger han.

PRISBELØNNET UNDERVISER: FOLKESKOLEN KAN LÆRE AF LÆR FOR LIVET

Gode relationer kan åbne døren til læring for udsatte børn. Det er en af de erfaringer, Vibeke Greby Schmidt overfører fra sine otte Lær for Livet-camps til den folkeskole, hvor hun underviser til daglig.

9.2 bliver vi ved,” står der på et af de ti store laminerede skilte på bagvæggen i klasselokalet hos Vibeke Greby Schmidts 9. klasse på Bavnehøj Skole i Sydhavnen. Og på opslagstavlen holder 17 tegnestifter en plakat med teksten “I can and I will” på plads.

– Jeg arbejder med sætninger og statements, som indkapsler nogle værdier, som eleverne hele tiden bliver mindet om – ligesom man også gør på Lær for Livets camps, forklarer Vibeke Greby Schmidt, der har været lærer på campene otte gange.

Der er i sagens natur forskel på en helt almindelig tirsdag i folkeskolen og en intensiv Learning Camp. Men selv om normeringen og situationen er en helt anden, er der alligevel masser af elementer fra campene, som Vibeke Greby Schmidt bruger til hverdag i folkeskolen.

Relationer er nøglen til det hele

For hende er relationer alfa og omega for læring, hvad enten det er på camps eller i hverdagen.

– Nogle børn har decideret traumer med alt, der minder om skole. Det er meget tydeligt på Learning Camps, hvor man både ser børnene i skolesammenhæng og i alle mulige andre situationer. En del går i panik, bliver sure og defensive bare af at træde ind i et klasselokale og se en matematikbog. Når man kender børnene, kan man få dem ud af den rolle igen gennem relationen, man har, forklarer hun.

Derfor tror hun heller ikke på at sætte støtteindsatser i gang med et hav af forskellige voksne.

– Udsatte børn og unge oplever at have rigtig mange voksne ind over forskellige indsatser. Spørg dem i stedet, hvilken lærer de har det bedst med, og lad den voksne stå for støtten.

Vibeke Greby Schmidt

er uddannet lærer, tilknyttet Lær for Livet og ansat på Bavnehøj Skole. Hun har undervist på Lær for Livets camp otte gange.

Hun modtog i 2018 Politikens Undervisnings-særpris. I sin indstilling skrev panelet blandt andet: “Først og fremmest ser Vibeke sine elever som dem, de er – og hun tror på dem. Hun tror, de kan blive super dygtige – også selv om der er en del fagligt, der skal indhentes.”

Et andet greb, hun benytter, er at bruge ekstraundervisning til at give eleverne et forspring i stedet for at lappe faglige huller.

– Det kan jo godt være, et barn ikke har knækket koden til brøker i matematik, men hvis du nu starter på en frisk med statistik, så kommer de foran kammeraterne i dét emne. Og den følelse af succes kan de så bruge senere, når de skal indhente det med brøkerne, forklarer hun.

Selv om børnene rykker sig fagligt på en camp, kan de opleve, at de er havnet i en rolle i deres klasse derhjemme, som kan være svær at komme ud af.

– De børn kan have brug for, at deres plejefamilie eller en anden voksen snakker med deres lærer om at få lov at starte på en frisk og komme ud af deres gamle rolle og mønstre, når de har været på camp, siger hun.

Elever vil gøre alt for ikke at skuffe dig

Vibeke Greby Schmidts primære arbejdsredskab er relationer, men hun oplever, at netop værdien af relationer er undervurderet i folkeskolen.

– Det koster ikke noget at være anerkendende. Mange fagligt svage elever føler ikke, at nogen tror på dem. Hvis du får dem overbevist om, at det gør du, så vil de gøre alt for at leve op til dine forventninger, konstaterer hun.

Da hun selv overtog sin nuværende klasse i matematik, gik de i 8., og der sad en dreng, som stort set ikke havde lært noget i faget i fem år.

– Han kunne ikke trække to tal fra hinanden. Jeg brugte et år på at skabe relation og motivation hos ham. Jeg hørte, hvad han brændte for, og fandt noget, som han gerne ville. Nu har han rykket sig fra et gennemsnit på 0,8 til 3,9 på et år og vil gerne i 10. klasse og på hf. Hvis du som lærer får vakt motivation hos elever som ham, så kan de virkelig rykke. Forleden talte vi om, at han altså har øget sit gennemsnit med 388 procent.

”Jeg fik hjertestop, da min mor sagde, du havde ringet”

Som forældre til elever i Vibeke Greby Schmidts klasse, bliver man vant til, at læreren ringer. For næsten hver dag ringer hun hjem og roser en elev.

– Jeg bruger det bevidst som redskab. Jeg anerkender og roser eleverne i klassen, og jeg ringer hjem til dem og gør det samme, forklarer hun og fortæller, at det lige krævede lidt tilvænning i starten for eleverne.

– Én kom i skole og sagde, at han var ved at få hjertestop aftenen før, da hans mor sagde, at jeg havde ringet. For det var jo ikke noget, han forbandt med noget positivt. Det gør han nu, siger Vibeke Greby Schmidt, der både anerkender, roser og krammer sine elever. Meget. Men hun er med egne ord også skrap.

VIBEKES FEM RÅD

Sådan kan skole og familier bygge bro til Lær for Livets camps:

1. Spørg, hvad der fungerede for barnet på campen, og lad barnet fortælle klassen eller resten af familien om, hvad der var fedt på camp.
2. Lad barnet komme med ideer til noget fra campen, som I også kan implementere i klassen eller derhjemme.
3. Husk, at gode relationer betyder alt for læring.
4. Hav altid en positiv tilgang til barnet.
5. Arbejd med nogle værdier og mål, som børnene kan arbejde hen mod.

Hvis en elev i hendes klasse sidder og hænger og ikke orker mere, kan hun finde på at sige: ’Det er fedt, at du har det sådan, for det betyder, at du er ved at træne din hjerne til at blive mere udholdende’.

– Jeg arbejder også meget med konsekvens. Hvis man ikke har lavet lektier, får man ekstra opgaver eller skal blive efter skole og indhente dem sammen med mig. Mit mål er, at det skal være piece of cake for mine elever at starte i gymnasiet. De ved godt, at jeg er irriterende for deres skyld. Nogle bliver selvfølgelig pressede over det, så de må gerne råbe og blive sure, hvis de kommer tilbage og siger undskyld.

En lærer der tror på eleverne

I 2018 vandt Vibeke Greby Schmidt Politikens Undervisningspris. Hun fik blandt andet prisen for sin evne til at løfte både fagligt svage og stærke elever. En varieret undervisning med høj faglighed og et ekstraordinært socialt engagement stod der om Vibeke og hendes undervisning.

– Det, der gjorde størst indtryk på mig, var, at eleverne gav udtryk for, at jeg som lærer gerne vil dem og tror på dem, forklarer hun.

For hende understreger det igen, at vejen til enhver faglighed går gennem det relationelle. Og det er også den lærdom, hun har med fra sine mange timer som lærer på Lær for Livets camps.

– Man råber ikke, og man skælder ikke ud. Du er nødt til at møde det negative med det positive – og dét er nemmere, når man har en god relation, forklarer hun. ●

ESBJERG BYGGER BRO MELLEM SKOLE OG HJEM

Esbjerg Kommune har siden 2013 haft Lær for Livets læringsprogram som et tilbud til anbragte børn. Grundig brobygning og stor fleksibilitet i indsatsen har været afgørende for et succesfuldt samarbejde, forklarer familie & forebyggelseschef, Jørgen Bruun.

Én af de første kommuner, som indledte partnerskab med Lær for Livet, var Esbjerg. Det har kommunens familie & forebyggelseschef, Jørgen Bruun, ikke et øjeblik fortrudt, og han anbefaler andre kommuner at gøre brug af programmet:

– Lær for Livet er for os et rigtig godt tilbud til børn, som har behov for støtte til deres læring – og succesoplevelser. Begge dele får de på Lær for Livets camps, ved at få en mentor og via den brobygning til skole og forældre, der også er en vigtig del af programmet.

Han glæder sig over, at Lær for Livet nu også er et tilbud til børn med sociale foranstaltninger i hjemmet og er åben for, at Esbjerg Kommune vil begynde at tilbyde programmet til den gruppe af børn.

– Jeg har selv plæderet for at gøre programmet tilgængeligt for en bredere målgruppe. Der er mange udsatte børn ud over de anbragte, der vil have stor gavn af at deltage i Lær for Livet, så det er glædeligt, at tilbuddet nu også er et tilbud henvendt til børn med foranstaltninger.

Aktuelt har kommunen afsat midler til at lade 26 anbragte børn deltage i programmet, men Jørgen Bruun vil ikke afvise, at det også er muligt at finde pengene, hvis han kommer til at stå med et barn med foranstaltninger, hvor Esbjerg Kommune og Lær for Livet vurderer, at det vil give rigtig god mening at tilbyde barnet at deltage i Lær for Livet.

Esbjerg-modellen

Siden Lær for Livet så dagens lys, har Esbjerg Kommune haft i alt 26 anbragte børn med. Kommunen har udviklet en model for brug af programmet, der sikrer, at alle omkring barnet bakker op om barnets deltagelse, så alt det, barnet får ud af at deltage, kommer med hjem til egen skole og til de biologiske forældre eller til anbringelsesstedet.

En hjørnesten i denne såkaldte Esbjerg-model er, at skoleverdenen og det sociale system samarbejder om at give barnet maksmalt udbytte af at deltage i Lær for Livet. I praksis betyder det blandt andet, at Skole- og Socialforvaltningen fordeler udgiften til barnets deltagelse i læringsprogrammet mellem sig og samarbejder om at bygge bro mellem det, barnet lærer i Lær for Livet, og dets hverdag i skole og hjem.

– Brobygning er uhyre vigtig, så vi er meget omhyggelige med at forklare skolelederne og anbringelsesstederne, hvorfor et barn skal indgå i Lær for Livet, og hvad det kræver af dem, herunder at barnet får en mentor, som de forventes at samarbejde med, siger Jørgen Bruun.

Den svære brobygning

En vellykket brobyggende indsats forudsætter, at den bliver prioriteret ledelsesmæssigt i både barnets skoleverden og i det sociale system, har Esbjerg Kommune erfaret. Alligevel er opgaven svær, erkender Jørgen Bruun, og en organisation som Lær for Livet kan spille en vigtig rolle som medbrobygger.

– Vi er i Esbjerg Kommune meget optaget af at finde ressourcer i netværket omkring udsatte børn; det sker blandt

andet ved møder, som vi kalder ”familierådslagning”. Men vi er også myndigheds personer med kompetence til at beslutte, hvor et barn skal bo. Det er Lær for Livet ikke, og de kan derfor møde familien mere i øjenhøjde, eksempelvis om hvordan familien understøtter barnet i få lavet lektier og læse til eksamen.

Brobygning er et centralt element i Lær for Livet og foregår på mange måder. Blandt andet er der i forbindelse med nogle camps indlagt en to timers-workshops for forældre, plejeforældre og medarbejdere på anbringelsessteder, hvor de lærer at støtte barnet i lektielæsning eller at gå til eksamen. Det betegner Jørgen Bruun som ”en hamrende god ide”.

Han roser også Lær for Livet for at være en samarbejdspartner, der lytter og finder løsninger, når kommunen oplever, at der er en udfordring i samarbejdet. For det vil der næsten altid opstå undervejs.

– Vi er en kommune, der godt kan finde på at lægge asfalten, mens vi kører. Vi udvikler os løbende, og det har Lær for Livet været med på og lydhør over for. Også derfor har vi haft et fantastisk forløb med Lær for Livet, siger familie- og forebyggelseschefen. ●

FEM RÅD TIL ANDRE KOMMUNER

Familie & forebyggelseschef, Jørgen Bruun, har følgende bud på, hvordan en kommune kan få størst mulig gavn af at lade anbragte børn og børn med foranstaltninger deltage i Lær for Livet:

- Start med at sikre ledelsesmæssig forankring på tværs af forvaltninger.
- Forpligt skoleverdenen og det sociale system til at løse opgaven sammen – og gerne dele udgiften.
- Informér meget omhyggeligt på alle niveauer om, hvad der skal ske og hvorfor.
- Udpeg en kommunal kontaktperson, som har tæt og god kontakt til Lær for Livet.
- Vær klar til at justere indsatsen undervejs i et samarbejde med Lær for Livet.

BROEN TIL HVERDAGEN

Centralt i Lær for Livet er brobygningen mellem programmet og deltagernes egen skole. Det skal sikre, at udbyttet fra Learning Camps og mentorordningen kommer børnene til gavn i hverdagen på deres skole. Det sikres bl.a. ved:

- Den sidste dag af en Learning Camp er der ”skole-hjem-samtale”, hvor barnets nærmeste voksne er inviteret. Det er typisk enten plejeforældre eller en pædagog fra den institution, hvor barnet eller den unge bor. De får fortalt, hvad barnet har været igennem, og hvordan det har rykket sig fagligt, personligt og socialt.
- En læringsmappe bliver udarbejdet af Lær for Livet for hver enkelt deltager under de tre første camps og sendes efterfølgende til skolen, anbringelsesstedet, kommunen og mentoren.
- Børnene får skønlitteratur med hjem fra camp.
- På camp skriver børnene logbog, som de har med hjem, og holder læringssamtaler, hvor de sætter mål for, hvad de vil arbejde med hjemme; målene deles med barnets voksne.
- Barnets lærere hjemme bliver bedt om at udpege, hvad barnet især skal arbejde med inden første camp.
- Workshops for forældre, plejefamilier og medarbejdere på anbringelsessteder, hvor de lærer om det tankesæt, børnene har med hjem fra camp, og at støtte barnet i at lave eksempelvis matematik, læse og gå til eksamen.

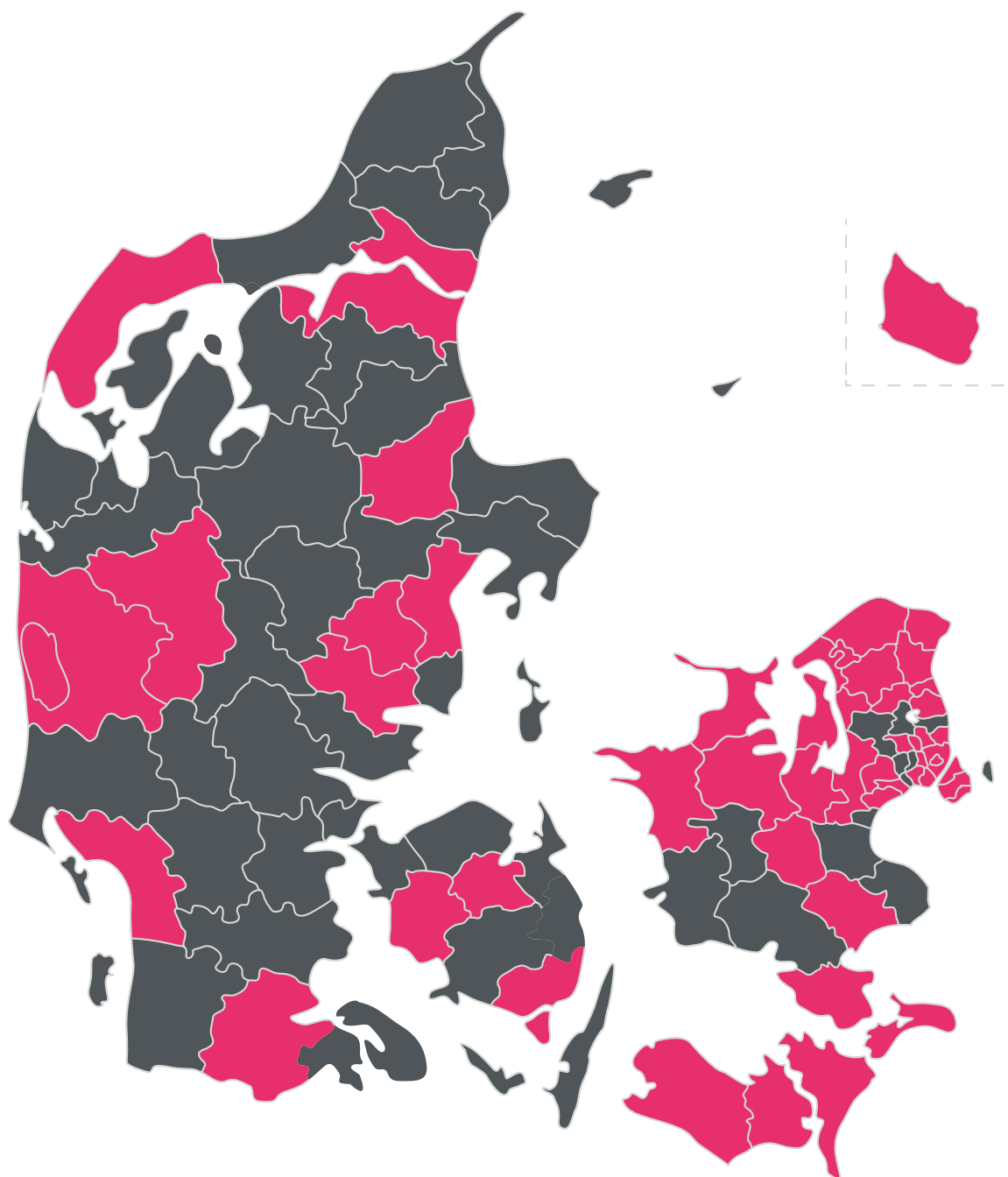
HER SAMARBEJDER KOMMUNEN MED LÆR FOR LIVET

Lær for Livet samarbejder i dag med 47 kommuner over hele landet. Programmet er finansieret af private fonde samt af kommunal deltagerbetaling for det enkelte barns deltagelse i programmet.

Fra 2020 åbner Lær for Livet tillige op for, at enkelte kommuner, der ønsker at tilmelde et større antal børn, kan indgå i

et tættere partnerskab med Lær for Livet, hvor deltagerprisen medfinansieres af en ekstern fond. Her vil Lær for Livet bidrage med at søge ekstern finansiering til den større børnegruppe. Et eksempel på dette er samarbejdet med Aalborg Kommune og Lauritzen Fonden, der er beskrevet på side 10.

Læs mere på Lær for Livets hjemmeside. ●

ET LANGT, LÆRERIGT TRÆK

Styrk anbragte og andre udsatte børn og unges læring og livsduelighed

Udgivet af Lær for Livet
december 2019.

Ansvarshavende fra
Lær for Livet: Illa Westrup
Stephensen og Dorthe Pihl

Redaktion: Ola Jørgensen,
Klartekst

Tekst: Signe Tønsberg og
Marie Preisler

Grafisk design: Karen Krarup

Foto: Philip Davali, Tomas
Bertelsen, Betina Nathalie
Garcia og Klaus Holsting

Tryk: KLS Pureprint

SILVER
PurePrint® by KLS
Producent 100 % bæredygtigt
af KLS PurePrint A/S

ET LANGT, LÆRERIGT TRÆK

Lær for Livet er et landsdækkende læringsprogram for anbragte børn og børn i udsatte positioner. Børnene er en del af programmet i seks år. Målet er gennem en helhedsorienteret indsats at styrke børnenes læring og livsduelighed – i tæt samarbejde med danske kommuner og frivillige kræfter.

Programmet består af tre dele:

- Learning Camps – særligt tilrettelagte læringsforløb, som alle børn kommer på: tre gange i det første år og derefter én gang om året.
- Mentorordning – hvor alle børn får tilknyttet en frivillig mentor, der hjælper med lektier og alment dannende aktiviteter, der styrker barnets læring og livsduelighed.
- Brobygning – så børnenes læring forankres i hverdagen, og alle kræfter omkring barnet arbejder i samme retning.

I denne publikation fortæller deltagere, plejeforældre, lærere, mentorer, forskere, eksperter, samarbejdspartnere, kommuner og Lær for Livet selv om erfaringerne med programmet.

Publikationen er henvendt til beslutningstagere og professionelle, der deler vores mål om at give alle børn mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse – og som gerne vil bidrage til en styrket, fælles indsats for at nå det.

